

Upravništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Ispravitelj: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čelovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti. Cor. Post. No 11-3118

IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglašje iz KJ.
Izjave in izjave iz KJ.

Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbija vsak dan eno ponedeljsko
Naročnina znaša mesečno Lir 18,-
za izjavo vključno s ponedeljskim je-
trom Lir 36,50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5. telefon
31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Napad torpednih letal na sovražni konvoj

15.000 tonski parnik potopljen, 5000 tonski parnik hudo poškodovan

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 16. junija naslednje 1117. vojno poročilo:

Vzdolž afriške obale so naša torpedna letala napadla sovražni konvoj, v katerem so potopila 15.000 tonski parnik in hudo poškodovala drugega 5000 tonskega.

Nemški oddelki so bili ponovno v akciji v bližini Pantellerije proti sovražnim sredstvom za izkrcavanje, med katerimi so nekatera potopila, druga pa zadel.

Cilji letalskih akcij z bombardiranjem in obstreljevanjem s strojnimi puščicami so bili včeraj kraji v okolici Palermo in v pokrajini Trapani in Agrigento, kjer je bilo nekaj izgub med civilnim prebivalstvom in je nastala omejena škoda.

V zraku nad Sicilijo je bilo sestreljenih 23 letal, med njimi številna večmotorna letala; 5 so jih sestrelili italijanski, 7 nemški lovci, 11 pa protiletalsko topništvo.

Pri akcijah naših torpednih letalcev, omejenih v današnjem poročilu, so se zlasti odlikovali naslednji letalci: poročnik Bertuzzi Imreio iz Riminija in narednik Coppola Giuseppe in Trentole (Neapelj), ki sta potopila 15.000 tonski parnik, podporočnik Girardi Aleksander iz Volpaga (Treviso) in višji narednik Rumplenesi Giuseppe iz Bologne, ki sta zadela 5000 tonsko trgovsko ladjo.

Izjalovljeni sovjetski napadi pri Orlu

Topniško obstreljevanje vojaških ciljev pri Petrogradu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 16. jun. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti je bilo odbitih več sovražnih sunkov na področju pri Orlu.

Težko topništvo vojske je z dobrim učinkom obstreljevalo za vojno važne naprave v Petrogradu.

Oddelki nemških brzih bojnih letal so včeraj nadaljevali napade proti ladjam, zbranim pred Pantellerijo. Potopili so dve veliki izkrcevalni ladji, poškodovali več drugih in težko zadeli en rušilec. Tudi v pristaniških napravah je nastala večja škoda. Pogrešamo eno lastno letalo.

Sovražnik je izgubil v Sredozemlju 23 letal.

Izmed 7 transportnih ladij, ki so bile 15. junija javljene kot poškodovane, so bile po končnih ugotovitvah 3 sovražne transportne ladje s skupno 9000 br. tonami potopljene.

Strazne ladje vojne mornarice so v Rokavskem prelivu sestrelile v napadajoči sovražni letalski skupini 5 letal.

V pretekli noči so preletela posamezna sovražna letala severno ozemlje Nemčije in metala bombe, ki so povzročile le neznatno škodo.

Nemška brza vojna letala so bombardirala v noči na 16. junija posamezne cilje v južnovzhodni Angliji.

Nemški tisk o vojnem položaju

Berlin, 16. jun. s. Današnji »Zwölfuhrblatt« piše pod naslovom »Mislil o sedanjem spopadu: Ako potnik na kaki ogroženi ladji začne kričati in jadikovati, ki je napoto drugim in daje slab zgled, ki lahko postane nevaren za skupnost. Kadar divja nevihta, ni časa za kolebanje, marveč je treba s podvojeno silo pokazati pogum in energijo. Nemški narod, nadaljuje list, gotovo nima potrebe po bodritvi, kajti razen kakšne skupine dvomljivcev, vrši vsakdo svojo dolžnost in posveča vse svoje sile doseg zmagi. Vsi vemo, da moramo dobiti to vojno, da se izognemo splošni katastrofi.

»Frankfurter Zeitung« piše o isti zadevi in slika na kratko sedanjí položaj na vzhodni fronti. Ta položaj je popolnoma normalen, tudi če ga primerjamo z vojaškim položajem v preteklem letu. Takrat so bile v maju hude bitke pri Kerču in pri Harkovu kot uvod v veliko poletno ofenzivo. Meseca junija je došlo do silovitih bojov za osvojitve trdnjav Sevastopolja, zadnje silovite sovjetske utrdbne na Krimu. V juniju so se tudi bile bitke v severnem odseku za odstranitev zadnjih

sovjetskih prodorov zimske ofenzive. Ne sme se pozabiti, da so bile vse te operacije samo del velike taktične priprave za poletno ofenzivo, ki se je začela šele 1. julija v obsežnih odsekih fronte. Vse te primerjave pa nimajo velike vrednosti, kajti glavni stan vojske se ne poslužuje trdne in neizpremenljive sheme. Tem manj se bo take sheme posluževalo vrhovno nemško poveljstvo, ki je doslej vedno dokazalo prav posebno izvirnost in prožnost, bodisi v konceptih ali pa v izvršitvi svojih strateških načrtov.

Izseljevanje iz Londona

Stockholm, 16. jun. s. Zaradi nevarnosti letalskih napadov so v Londonu začeli odvažati starce, za vojaško službo nesposobne ljudi in otroke. Z nekaj noči se vrste v angleški prestolnici neprestani alarmi zaradi napadov nemškega letalstva, ki postajajo vedno jačji in pogostejši.

Sovjetsko ogražanje švedske

Stockholm, 15. junija. s. Rusija namerava izvajati odločen pritisk na severne države, zlasti na Skandinavijo. To dejstvo bi moralo opozoriti Švedsko, da je treba biti na straži in pričakovati kakršnega koli dogodka. Vsakomur je znano, da je Švedska močno ogrožena od Sovjetske zveze. Ako je Rusija nasprotna zvezi severnih držav, ni nikakega dvoma, da ima izvestne namene, naperjene proti svobodi in neodvisnosti teh držav. V znani atlantski listini stoji določba, da bodo zavezniški jamčili svobodo vsem manjšim državam. Za severne države bi bilo boljše, ako bi same čuvalje svojo svobodo, kajti po izkusu že lahko vedo, kako vrednost imajo slične izjave, ki so podane izključno iz propagandnih namenov. Tako piše »Afton bladet« glede na vesti švicarskih listov, da se bo Rusija z vsemi sredstvi upirala ustanovitvi zveze severnih držav.

Premestitev poljskih čet iz Irana v Anglijo

Ankara, 15. junija. s. Po semkaj došlih vesteh sta se general Wilson in general Sikorski v Bagdadu domenila, da se bodo poljske čete postopno premestile z Bližnjega vzhoda v Anglijo. Kakor znano, je med poljskimi četami po razkritju katinskega pokola prišlo do velikih nemirov ter celo do spopadov med poljskimi četami in sovjetskimi silami, ki so zasedle Iran. Britanske vojaške oblasti sodijo, da je razpoloženje med poljskimi vojniki sedaj tako, da je težko misliti, da bi se Poljaki podredili interesom združenih narodov. V Angliji bo vsakomur lažje nadzorovati poljske vojske in ukreniti vse potrebno, da se nemir med njimi poleže.

prese pravi ironično, da se De Gaulle čuti poklicanega za vlogo druge Ivane D'Are in da si hoče zagotoviti tako mesto, da bo nekoč lahko stopil v Francijo kot njen absoluten gospodar.

Tanger, 15. jun. s. S položajem v francoski Afriki po anglosaški zasedbi tudi komunisti niso zadovoljni. Prav te dni je 27 komunističnih posancev iz Alžira objavilo nekó poslanico, v kateri ostro obtožujejo sedanjo vladó v Alžiru. Komunistična izjava pravi, da je položaj neznošen in nevaren za državo. Francozi iz metropole nečesto prenašati glado in preganjanja, da bi nekoč videli na čelu svoje vojske in mornarice one generale in admirale, ki so streljali na zaveznike ter služili izdajalcu Petainu. Francozi hočejo videti na čelu države poštene, sposobne, iskrene in navdušene moške, ki so vedno pripravljeni za največje žrtve. Ne glede na slovesna zagotovanja v Alžiru še ni svobode tiska, zborovanja in združevanja. Komunistični poslanci, ki so izdali to poslanico, so bili nedavno izpušteni iz zaporá.

Zagonetne eksplozije v ameriški tvornici

Buenos Aires, 15. jun. s. Neka velika tovarna kemikalij proizvodov v Charlestonu v državi Virginiji je po celem nizu zagonetnih eksplozij pogorela do tal. Ameriška cenzura je prepovedala objavo podrobnosti o tem požaru.

Vladar v Livornu

Livorno, 15. jun. s. Davi je nenadoma prispel semkaj Nj. Vel. Kralj in Cesar. Vzvišeni vladar je ob spremstvu župana obiskal kraje, ki so bili prizadeti ob letalskih napadih.

Sestanek komisije za zunanje zadeve

Rim, 15. jun. s. Pod predsedništvom senatorja Salate in ob navzočnosti državnih podtajnikov zunanjega in finančnega ministrstva se je sestala komisija za zunanje zadeve, za trgovinsko izmenjavo in za carinsko zakonodajo. Senator Salata se je zavalil predsedniku senata za imenovanje in je prisrčno pozdravil člane komisije. Nato je naslovil udan pozdrav Duceju, šefu vlade in zunanjemu ministru, proseč državnega tajnika Bastianinija, ki tako vredno pomaga Duceju v vodstvu ministrstva, naj bo tolmač čustev vse komisije. Nato je dvignil misel k Nj. Vel. Kralju in Cesarju, simbolu in jamstvu edinstva in bodočnosti Italije. (Živahno odobravanje.) Komisija je nato razpravljala in odobrila dva zakonska osnutka, tičeča se izvedbe gospodarskih učinkov preselitve tujerodcev in nemških državljanov iz Italije v Nemčijo, in porazdelitve bremen iz odškodnin tujerodcem in nemškim državljanom, ki se izselijo v Nemčijo. Razprave so se udeležili predsednik, državni tajnik zunanjega ministrstva ter poročevalca Giuseppe Gentile in Pittacco.

Carlo Sforza, član velikega fašističnega sveta

Rim, 15. junija. s. S Kraljevim ukazom je bil fašist Aldo Vidussoni razrešen članstva velikega fašističnega sveta. Obenem je bil fašistu Carlu Scorzi priznan značaj člana velikega fašističnega sveta kot Tajnika stranke, ministru državnemu podtajniku za dobo njegovih funkcij.

Novi podpredsednik poljedelske konfederacije

Rim, 15. jun. s. S Kraljevim dekretom je nacionalni svetnik dr. Pietro Giunti imenovan za podpredsednika fašistične konfederacije poljedelcev.

Seja upravnega odbora AASS

Rim, 15. jun. s. Pod predsedstvom ministra za javna dela se je sestel upravni svet AASS, ki je proučil in odobril številne načrte za zboljšanje in vzdrževanje državnega cestnega omrežja.

85. rojstni dan švedskega kralja

Stockholm, 16. jun. s. Švedski narod praznuje danes rojstni dan svojega vladarja, ki je dopolnil svoje 85. leto. V teku dneva so bile v prestolnici velike ljudske prireditve. Po mestu je šla velika povorka, v kateri so korakala zastopstva raznih pokrajin, ki so kralju Gustavu izrazila vdanost vsega naroda. Casopisje posveča dolge članke vladarju in slavi njegovo nesebično delo v službi naroda.

Norveška sodba o angleški politiki

Oslo, 16. jun. s. Norveški tisk z velikim poudarkom poroča o knjigi, ki jo je spisal bivši predsednik norveškega državnega zbora Hambre, živeč sedaj kot izgnanec v Angliji. Knjiga ima naslov »Kako se lahko doseže mir«. Hambrovo delo je polno ostrih kritik in napadov na sleparsko igro, ki jo igra Anglija z malimi narodi. Hambre pravi, da so se mali narodi žrtvovali za vseleste, ter zatrjuje, da se nikjer na svetu ne zagrešijo toliki zločini kakor v britanskem zunanjem ministrstvu. Vsi norveški listi posvečajo omenjeni knjigi največjo pozornost in ugotavljajo, da je Hambre napovedal razkril resnico o prevari, s katero sta Roosevelt in Churchill obdala male narode. Hambre pravi, da je edini način za dosego miru ta, da se doseže v tej vojni zmaga, ki bo dala malim narodom pravičen mir in prostor na soncu.

Morrisonov poraz v angleški delavski stranki

Stockholm, 16. jun. s. Po vesteh, došlih iz Londona, notranji minister Herbert Morrison ni prostovoljno zapustil svojega mesta v izvršilnem odboru delavske stranke, kakor se je glasila prvotna vest. Morrison se je moral umakniti iz izvršilnega odbora zaradi poraza, ki ga je doživel o priliki volitve blagajnika. Izvoljen je bil namreč njegov protikandidat Artur Greenwood. Blagajnik delavske stranke je imel vedno važno mesto v vodstvu stranke. S tem porazom je Morrison popolnoma izločen iz direktorija stranke, ki mu je pripadal dolga leta kot eden izmed najvplivnejših članov.

Čudna pota canterburyjskega nadškofa

Lizbona, 14. jun. s. Eden izmed najbolj čudnih Stalinovih zaveznikov je nedvomno anglikanski nadškof v Canterburyju. Ta cerkveni knez služi bolj politiki nego veri in cerkvi, ter je že čisto omalovaževal pokole duhovnikov in vernikov, ki jih je izvršil komunistični režim. Nadškof smatra za grozodejstva za brezpomembna in prav rad predstavlja Stalina britanski javnosti kot borca za človečanstvo. Sedaj se je zvedelo, da se je tudi sovjetski režim izkazal hvalečnega poglavarju anglikanske cerkve ter ga je odlikoval z Leninovim redom.

Priznanja nove argentinske vlade

Buenos Aires, 16. jun. s. Turčija, Finska, Danska, Kostarika in Salvador so priznale novo argentinsko vladó, ki si je na ta način utrdila svoj mednarodni položaj ter stike z vsemi državami.

Ukrepi za povečanje varnosti države

Kraljevi dekret o obvezni prijavi dejstev, tičečih se varnosti države

Rim, 15. jun. s. Uradni list objavlja Kraljevi zakonski dekret od 12. aprila 1943 št. 469, ki stopi v veljavo z jutrišnjim dnem in ki določa obvezo prijave dejstev, tičečih se varnosti države.

Člen 1. Kdor ve o navzočnosti na ozemlju države ene ali več oseb, ki pripadajo sovražnim oboroženim silam ali so agenti sovražnika, ali pa vedo o izvršitvi ali pripravljanju sabotažnih dejanj na ladjah, letališčih, vlakih, cestah, podjetjih, skladiščih ali drugih vojaških napravah in napravah, ki se na splošno tičejo vojaške obrambe in učinkovitosti naroda v vojni, pa tega takoj ne prijavi vojaškim oblastem ali oblastem javne varnosti, se kaznuje, če primer ne tvori hujšega zločina, z ječo do 5 let.

Člen 2. Izven primerov predvidenih v členu 62 vojnega vojaškega kazenskega zakonika, se kaznuje z ječo od enega do 10 let, kdor utemeljeno sumi glede na okoliščine časa in kraja ali glede na druge okoliščine, da ena ali več oseb pripada sovražnim oboroženim silam, ali da so te osebe agenti sovražnika, pa jim da ali prekrši zatočišče, pomoč ali obvestila.

Člen 3. Izven primera, predvidenega v prejšnjem členu, se kaznuje z zaporom do treh let, kdor utemeljeno lahko sumi glede na okoliščine časa in kraja ali glede na druge okoliščine, da ena ali več oseb na državnem ozemlju pripada sovražnim oboroženim silam ali na splošno agentom sovražnika, pa tega takoj ne prijavi vojaškim oblastem ali oblastem javne varnosti.

Težave Anglosasov se šele pričenjajo Niti letalski teror niti slepila sovražne lažne propagande ne morejo omajati evropske trdnjave

Berlin, 15. junija. Britansko letalstvo je po skoraj dveh tednih odmora zopet začelo letalsko ofenzivo proti mestom v Porenju in Porurju. Londonska propaganda govori po svoji stari navadi o novih prvenstvih in trdi na primer, da so britanska letala v noči na soboto odvrгла na Düsseldorf nad dva milijona kilogramov bomb in da se je tega napada udeležilo nad 1000 letal. Še več, sedaj celo zatrjuje, da pomeni ta obnova napadov začetek naraščajoče množične akcije in da bo višek dosežen s pravim oglašujočim nastopom tako, da ne bo napoved prav nič ostalo od teh industrijskih področij.

Mogoče je, pravijo v Berlinu, da je britanski letalski terorizem že dosegel ali bo kmalu dosegel višek. Onkraj Rokavskega preliva si še vedno ustvarjajo, da bodo s tem zadeli, kar je bilo v prejšnji vojni nemška Ahilova peta, moralo nemškega naroda. Utvarjajo si tudi, da bodo lahko zadeli nekatere vojaške cilje; razen tega skušajo s tem prichitati napovedane in neizogibne represalije.

Dejansko pa so vse to samo utvare. Nemška notranja fronta ni bila še nikdar tako trdna in močna, kakor je danes. Letalski terorizem je ne more niti od daleč zadeti, temveč jo nasprotno celo dokončno preizkuša.

Glede vojaških uspehov teh napadov pa je dovolj, ako opozorimo na besede ministra Speera, da je namreč nemška proizvodnja prav v mesecu maju, ko se je sovražnik bahal, da je odvrgl na Porurje 12 milijonov kilogramov bomb, zabeležila številke, ki nimajo primere.

Glede namere, da bi s tem prehiteli represalije. kakor da bi nemško letalstvo ne bilo več zmoglo masševati se, bi bilo ved več ponavljati, da bo poravnalo račune do poslednje stotinke, čim ne bo več zaposleno na vzhodu in bo razpolagalo s sredstvi, ki se že pripravljajo.

Ni morda brez pomena, da se ista propaganda v pričakovanju tega, kar je bil napovedal dr. Góbbels, trudi dopovedati, da je letalska premoč združenih narodov tako očitna, da Nemčija ne bo več doprinesla izgubljenega, čeprav bi se še tako potrudila. V ta namen meče ta propaganda v svet iluzorne podatke statističnih uradov Beie hiše, ki imajo za vsak primer vselej v zalogi nekaj takih števil. Najnovejša zmed teh števil se kakor nalašč seveda nanaša prav na letalsko proizvodnjo; samo Zedinjene države naj bi bile po teh podatkih zgradile v mesecu maju 7000 letal, čim bo to število v tem mesecu doseglo baje 8000, med njimi 1000 tako zvanih »letalnih trdnjav«.

Se bolj značilna je navidezna informacija, ki jo beleži neki monarkovski list in po kateri naj bi bila trenutna izredna aktivnost sovjetskega letalstva v zvezi z namero, da bi se večji del nemškega letalstva zaposil na vzhodu. Anglosaški čitatelj naj bi iz te podmene zaključil, da Nemci za sedaj ne bodo mogli vreči pretežnega dela svojega letalstva proti Angliji in proti točkam, kjer naj bi se verjetno izvršili washingtonski načrti.

Iz tega vidimo, da so Angličje vse prej kakor mirni in da morajo resno jemati, kar je pred nekaj dnevi napovedal dr. Góbbels v svojem govoru.

Glede sovražne ofenzive so prav zanimivi binkoštni uvodniki nemških listov. Prevladuje tale vodilna misel: Težave Anglosasov se sedaj šele pričenjajo. Zasedba tuniškega mostišča in njegovih priveskov Pantellerije in Lampeouse ni niti najmanj spremenila strateškega položaja. Evropska trdnjava je z vsemi svojimi utrdbami in obrambnimi pasovi povsem nedotaknjena. Sleherni poskus, da bi si sovražnik v njej odprl vrzel, je usojen v neuspeh, pa tudi izglei, da bi se posrečl kak krajevno omejen udar, so od dne do dne manjši, čim bolj prihaja na najbolj izpostavljena mesta novo močno orožje.

Sicer pa, piše »Völkischer Beobachter«, naj vedo, da smo mi, namreč Nemci in vsi naši zavezniki z Italijani na čelu, ljudje, ki znamo vzdržati udarce. Ne prevzema nas pri tem jadtikovanje, niti ne portrost ali kaka druga slabost. Nesreče samo dramijo našo voljo do borbe in zmage, ki je čim dalje bolj fanatična. Prav dobro vemo, da nas čakajo zelo trde preizkušnje, mor-da celo najtrše, toda prepričani smo, da jih bomo lahko premagali. Ta naša gotovost aloni na neizčrpnih virih materialnih in moralnih sil, s katerimi razpolaga celina.

Zanimiv je tudi uvodnik lista »Frankfurter Zeitung«. Kakor je znano, se sovražna propaganda poslužuje zgodovine, da bi

prikazala, da se skoro dobesedno ponavlja, kar se je zgodilo l. 1918. Gre pa le za navidezne podobnosti, ki jih vsiljujejo nekatere okoliščine, ki niti od daleč ne zadevajo bistva dejstev političnega in vojaškega položaja pred 25 leti in danes. Med obojimi je predvsem bistvena politična razlika. Danes je v Nemčiji trdna notranja fronta, dočim je bila notranja fronta l. 1918 podminirana in celo tik pred tem, da razpade.

Prav na nenavadne podobnosti pa naložimo, ako primerjamo današnji položaj s položajem Prusije v dobi Friderika Velikega, proti koncu sedemletne vojne. Znameni nemški zgodovinar von Ranke je zapisal: »Zavarovanje zasedenih predelov, ki so politično, gospodarsko in tudi zemljepisno pripadali Prusiji, je v vsem svetu zbudilo veliko spoštovanje do velikega kralja. S tem, da je zmagovito branil te predle, je postal največji mož stolec.«

Tudi danes gre v bistvu le za to, da se brani, kar je bilo osvojeno na ozemljih, ki tvorijo sestavni del nemškega in evropskega življenjskega prostora. Seveda pa to ni pasivna, temveč aktivna obramba v pome-nu, ki mu ga je dal Friderik Veliki. Ne gre le za obrambo posameznih materialnih postojank, temveč tudi za zavarovanje idejnega premoženja, zaradi česar sta dva velika naroda in dve veliki gibanji, narodni socializem in fašizem, zaposlena v borbi na življenje in smrt. Ta borba pa se ne more drugače končati kakor z njuno zmago (II Popolo di Trieste.)

Rojstni dan maršala Antonescu

Bukarešta, 15. jun. s. Maršal Antonescu je danes izpolnil 61. leto starosti. Kot tolmač čustev vsega rumunskega naroda, ki vldi v konduktorju simbol in voljo po ureditvenju vseh narodnih stremeljenj, izraža tisk v Bukarešti najlepša voščila za maršala in za zmagovit zaključek borbe, ki jo vodi. V komentarjih omenjajo listi velike in globoke spremembe, ki jih je maršal izvedel v življenju naroda, katerega vodstvo je prevzel v trenutku, ko je bil narod pred polomom. V kratkem času je maršalu uspelo z mečem v roki ukloniti notranjega in zunanjega sovražnika. Življenje maršala se istoveti z življenjem naroda in njegovega stremeljenja.

Bukarešta, 15. jun. s. Nadaljujoč inspekcijo rumunskih čet na vzhodni fronti, je maršal Antonescu prebil tudi svoj rojstni dan med planinskimi lovci, ki se borijo, kakor znano, v protiboljševski vojni in ki so se izkazali za najboljšie med junaki-mi rumunskimi vojniki. Današnji dan je konduktor prebil na inspekciji hrabrih edince pod poveljstvom polkovnika Carleana, edince, ki so blage zmagovite pri Dakšanu, Narčiku in Alagirju. Po izročitvi odklovanj oficirjem in vojakom te edince je maršal Antonescu vsem izročil pozdrav naroda.

Spominska svečanost za letonske mučence

Berlin, 15. jun. s. V vseh beltskih državah so se včeraj spomnili neštevilnih mučencev, ki so bili v dobi boljševiške oblasti umorjeni ali deportirani. Na Letonskem, kjer znaša število žrtvev 36.000, med njimi 1.297 otrok in 2.297 žensk, ki -- bile deportirane v Sibirijo, so se teh žrtvev spomnili s prireditvijo v Rigi ob navzočnosti generalnega komisarja za Letonsko in z govorom generalnega direktorja notranjega ministrstva. V vseh cehvah v Revalu so darovali maše. Odkrita je bila tudi spominska plošča, ki spominja na žrtve tisočev estonskih državljanov, o katerih usodi ni doslej ničesar znanega.

Izgredi v Kaliforniji

Buenos Aires, 15. jun. s. V vsej Kaliforniji se neprestano ponavljajo spopadi s tolpami tako zvanih »Sloodzuit«. Ime so te tolpe dobile po neki dnuh plemi oblike, ki je občajna med črnci in ki so jo privzele tudi omenjene tolpe. Oblasti so prepovedale to nošo. Slični spopadi so se primerili tudi v Detroitu, kjer so se tolpe spopadle z dijaki. Polcija je zaprla mnogo oseb, vendar pa so vse vesti o teh tolpah tako nejasne, da niti ameriška javnost natančno ne ve, kaj hočejo in iz katerih vrst izhajajo povzročitelji nerodov.

.....

Spominjajte se slepih!

Tri leta bojev na kopnem

Ob tretji obletnici italijanskega vstopa v vojno je mlarski list »Il Popolo d'Italia« objavil zanimive pregled triletnega vojevanja na vseh bojiščih, na kopnem, na morju in v zraku. Posnemamo za naše čitatele pregled triletnih operacij na kopnem:

»Ko je Italija dne 10. junija 1940 stopila v vojno, je bil njen vojaški položaj na vseh treh področjih (na suhem, na morju in v zraku) zelo težaven. Zlasti kočljiva je bila nevarnost na kopnem, ki je grozila matični zemlji in kolonijam.

Na zapadu je Francija ograjala severno Italijo, ki jo je na vzhodu ograjala tudi nezanesljiva politika Jugoslavije, zajeta tedaj že v politično igro Edena in Donovana. Od domovine zelo oddaljeno abesinsko cesarstvo, obdano od angleškega ozemlja, in Libija, zaklinjena med angleško in francosko posest, bi bili lahko napadani, ne da bi jima bilo mogoče uspešno pomagati, kajti na morju so gospodarile močnejše angleške in francoske letalske in pomorske sile.

Ob obeh veselih Osi v vojni je Italija predstavljala šibkejšo vojujočo se maso, ki jo je bilo lažje napasti, zlasti na kolonialnem ozemlju. Nemčija pa je nasprotno mečila na šibkejšo sovražnico silo (Francijo) in je po kopnem močnejša sovražnica (Anglija) ni mogla napasti.

Naravno je bilo, da so se vse kopne angleške sile, ki niso mogle nastopiti proti Nemčiji, vrgle proti Italiji, obenem z letalskimi in pomorskimi silami.

Operacije proti Franciji, ki so se začele 10. junija, so se zmagovito zaključile 24. junija 1940 s premirjem, sklenjenim v villi Incisa v Oligati.

Na Balkanskem polotoku je bilo treba rešiti uganko politične usmeritve posameznih držav. Italijanska vlada je zahtevala od Grčije nekaj koncesij, podobnih onim, ki jih je bila dosegala od Anglije. Ko je prejela to od odklonilni odgovor, so italijanske čete 28. oktobra 1940 stopile na grška tla. Italijanska akcija je vplivala na usmeritev balkanskih in drugih z njo sosednih držav. Jugoslavija je najprej pristopila k trojemu paktu, potem pa je to preklcala.

Italijani so se borili v Grčiji vso zimo, dne 6. aprila 1941 pa so Nemci vkorakali v Jugoslavijo. Jugoslavija je kapitulirala 18. aprila, Grčija pa 22. aprila. Angličani so bili vrženi z grške kopne, 1. junija 1941 pa tudi s Krete, ki so jo zasedle nemške in italijanske čete.

V Abesiniji je bilo cesarstvo 10. junija 1940 osamljeno; italijanske čete so izvršile nekaj ofenzivnih pokretov v smeri proti Cassali, Keniji in britanski Somali, toda v začetku novembra 1940 se je začel osredotočen angleški naskok z daleč močnejšimi oboroženimi silami, zlasti v tankih in letalih. Dne 28. februarja 1941 so Angličani zasedli Mogadiscio in dne 6. aprila istega leta Adis Abebo; dne 27. marca Keren, 2. aprila Asmara, 9. aprila pa Massauo. Dne 18. maja je pri Amba Alagiju po hrbnem odporu kapituliral vojvoda Aosta, podkralj Abesinije. Upirale so se še čete pri Gimmi in v Ambari, ki pa so ostale brez streliva in kapitulirale 5. julija 1941 pri Gimmi in 27. novembra pri Gondarju.

V Libiji so se operacije začele z italijanskim ofenzivnim premikanjem proti Egiptu, ki se je zaključilo 16. septembra z zasedbo Sidi Baranija.

Prišlo je nato do prve angleške ofenzive. Čim je general Wavell zbral znatne sile, ki jih je vzel tudi iz Malaje in Indije, je 2. decembra prešel v napad. Njegovi tanki, številno topništvo in močnejše letalstvo so premagali italijanske oborožene sile, ki so se umaknile do El Agheile, kjer je bil Wavell zaustavljen 7. januarja 1941. Pri El Agheili se je 26. marca 1941 začela zopetna italijanska akcija ob tovariški podpori nemških oklopnih divizij. Porazeni An-

gležji so bili poginani v nagel beg in 13. aprila so italijanske in nemške čete že dosegle Sollum, kjer so se dolgo zadržale.

Italijanski odpor v Afriki je zahteval velike napore od Anglije, ki je morala obratiti v Abesiniji in Egiptu številne čete, odvzete iz Indije in Malajskega področja, kjer je bilo potem angleških čet premalo, ko so Japonci stopili v vojno.

Položaj v Evropi je bil tedaj zelo napet. Dne 10. junija je Mussolini v svojem znamenitem govoru izjavil, da »Anglija ne more zmagati, čeprav bi nastopili novi zapletljaj«. Dne 12. junija se je vrnila s Sicilije v Nemčijo letalska armada.

Dne 22. junija 1941 je izbruhnila vojna med Nemčijo in SSSR. Udeležil se je tudi italijanski ekspedicijski zbor (CSIR), ki je sodeloval pri operacijah v Ukrajini in jeseni 1941 dosegel Stalino. Pri Stalino je ta zbor vzdržal veliko bolševiško zimsko ofenzivo in se nato udeležil tudi splošnih operacij 1. 1942, ki so zavezniške pribelele do Dona. Poleti je bil CSIR ojačen z dvema novima armiskima zboroma in se je spremenil v ARMIR.

V Libiji je prišlo tedaj do druge angleške ofenzive, ki jo je najprej vodil Auchinleck, potem pa general Ritchie. Angličani so napadli dne 18. novembra in Churchill je napovedal, da bo Libija v enem tednu zasedena v celoti. V začetku januarja je bila Ritchiejeva vojska že pred El Agheilo, kjer se je ustavila. Že 21. januarja pa se je sprožila italijansko-nemška ofenziva, ki je zopet pregazila Anglee; dne 6. februarja so se že umaknili na črto Ajn el Gazala-Mechili. Dne 26. maja so Italijani in Nemci nadaljevali napredovanje in 11. junija so zasedli postojanko Bir Achheim, 15. junija pa Ain el Gazala.

Japonska je stopila v vojno 7. decembra 1941 in je lahko izkoristila pomanjkanje angleških čet na Malajskem polotoku, do čim so njene pomorske zmage zadale strahoten udarec anglosaškemu brodogradu, kar je zelo ugodno vplivalo na atlantsko-evropsko bojišče.

V Afriki so Italijani in Nemci nadaljevali svoje zasedovanje Ritchiejeve angleške armade in so 30. junija dospeli do El Alameina, 100 km pred Aleksandrijo, toda naprej niso več mogli, ker so se tam zbirale številne čete 9. in 10. angleške armade.

Poleti 1942 so Angličani, Američani in boljševiki osredotočili istočasni napad proti Osi z ogromnimi sredstvi in silami in sicer v treh smereh: 1. Dne 20. oktobra 1942 so začeli v Afriki tretjo ofenzivo z daleč močnejšimi oklopnimi in motoriziranimi silami, katerim so se Italijani in Nemci zlahko upirali, umikajoč se proti Tunisu, kamor so dospeli 6. februarja 1943; 2. dne 8. novembra 1942 so se angleške in ameriške čete izkrcale v Maroku in Alžirju in dve armadi (1. angleška in 5. ameriška) sta začeli korakati proti Tunisu; Os se je hotela obrambno zavarovati z zasedbo še ne zasedenega francoskega ozemlja, Korzike in Tunisa.

V Tunisu se je od 6. februarja dalje razvil dvojni napad Angležev in Američanov od zapada in juga in se zaključil 13. maja 1943, ko so slavni ostanke italijansko-nemških čet s 1. italijansko armado prešli ukaz, naj prenehajo borbo. Šele po 35 mesecih srditih bojov so se Angličani poslastili sredozemske obale Afrike, da bi stisnili blokado Evrope.

3. Dne 18. novembra 1942 pa so se ogromne boljševiške sile kot plaz pognale proti četam Osi, ki so dosegle Voronež, Stalino in reko Terek. Osne čete so se začele umikati. Dne 14. marca 1943 so bili boljševiki zaustavljeni ob Doncu in Musu, od Orla do Taganroga, in na področju spodnje Kubana. In od tega dne dalje se prijavlja nov velik spopad, ki bo zaključil prvo vojno 1. 1943. Vojna se bo zaključila z našo zmago. (Orlando Frer.)

Letalska vojna in terorizem

Pod tem naslovom je objavil Maurizio Claremoris v listu »Il Regime Fascista« članek, ki ga posnemamo v celoti: »Te dni je britanski notranji minister Morrison dejal, da ne nosi Anglija, temveč Nemčija odgovornost za začetek letalske vojne proti civilnemu prebivalstvu. Da bi svojo trditve podprl, je navedel vojno v Abesiniji in Španiji in bombardiranje Varšave in Rotterdamu.

Ze minister Attlee se je nesramno zlagal, ko je trdil, da britansko letalstvo napada samo vojaške cilje, lord Halifax pa je isto laž ponovil v Ameriki. Sedaj po Morrisonovih izjavah, ki jih je potrdil tudi Eden, si ne prizadevajo več, da bi zaničkali dejstvo, temveč skušajo samo zvrniti odgovornost na druge.

Ogledimo si v zgodovinski luči te hinavske trditve! Glede Abesinije ni na primer noben Anglež trdil kaj takšnega tedaj. Nikdar niso Angličani — navzlic svojem razpoloženju — postavljali v ospredje vprašanja o nečloveškem vodstvu vojne na italijanski strani. V španski državljanski vojni sta italijansko letalstvo in nemška legija »Condor« uporabljala svoja sredstva po navodilih generala Franca, ki mu je seveda vedno bilo na tem, da varuje civilno prebivalstvo. Tako so se na primer velika španska mesta, kakor Madrid, predala, ne da bi utrpela znatno škodo zaradi letalskih bombardiranj. Morrisonova trditve, da so teroristični letalski napadi na Nemčijo in Italijo samo represalija na akcije Osi v Španiji, izgubi potemtakem vso svojo veljavo. Sicer pa kampanja španskega tiska proti takšnim sistemom jasno dokazuje, kaj mislijo v tem pogledu v Španiji.

Na Poljskem so bili letalski napadi izvršeni le v zvezi z vojaškimi operacijami vojske in so bili naperjeni izključno proti vojaškim ciljem. Ako je Varšava trpela zaradi bombardiranja, je treba pripisati samo dejstvu, da je na angleško hujskanje ponovno odklonila zahteve po predaji. Bila je razen tega oblegana trdnjava, ne pa odprto mesto.

Humanitarne vidike vojne na Poljskem je obrazložil Hitler v svojem govoru dne 6. oktobra 1939, ko je po končanem vojevanju izrazil celo željo po sklenitvi mednarodnega dogovora, da bi se vojna bolj pohnumila, zapadni velesili pa na te pozive nista odgovorili. Navzlic temu je nemško vojevanje ostalo zvesto humanitarnim načelom tudi med vojevanjem na Norveškem, Nizozemskem, v Belgiji in Franciji. Tudi Rotterdam je bil bombardiran šele potem, ko je odbil predlog o predaji in potem ko je proglasil obrambno stanje. Tudi tu torej ni šlo za odprto mesto.

Letalsko vojno med Nemčijo in Veliko Britanijo so začeli Angličani. Dne 5. septembra 1939 je nemško vojno poročilo objavilo prvi britanski letalski napad na Wilhelms-haven in na kopalnice Cuxhaven. Dne 26. aprila so bile odvzete bombe na Sylt in na nekatere v Schleswig-Holsteinu. Sledilo so še drugi napadi na odprta mesta, dokler ni nemško vrhovno poveljstvo dne 10. maja 1. 1940 opozorilo, da je nemško letalstvo začelo represalije proti Veliki Britaniji. Dne 26. avgusta so angleška letala napadla Berlin, toda šele po osmem napadu in po ponovnih opozorilih, ki jih nihče ni poslušal, je nemško letalstvo izvršilo prvi napad na London v noči od 6. na 7. septembra.

Kako je nemška vlada razumela letalsko vojno, kažejo izjave Hitlerja v govoru pred drž. zborom dne 4. maja 1941, ko je poudaril nujnost, v kateri se je Nemčija znašla, da je odgovorila na angleške letalske napade, in to tem bolj, ker je njeno začetno pasivnost to mačil sovražnik kot slabost.

To so zgodovinska dejstva, iz katerih nedvoumno izhaja, da ni Nemčija, temveč Velika Britanija začela letalsko vojno proti civilnemu prebivalstvu, cerkvam, bolnišnicam, šolam in stanovanjskim hišam. Ta dejstva dokazujejo, da moramo predvsem nočne letalske napade, pri katerih je težko zadeti cilje, pripisati Angležem. Ista dejstva nam nadalje dokazujejo, da so Nemci stalno opozarjali in svarili pred uporabo takšnih metod. Dejstvo je, da angleška vlada ni le hotela letalske vojne v sedanji obliki, temveč jo je že dolgo pred izbruhom konflikta tudi pripravljala. Znano je in dokazano, da je britansko poveljstvo že takoj ob izbruhu vojne predlagalo francoskemu poveljstvu, naj napade mestna središča v Nemčiji, ne je zato, da bi zadeli industrijo, temveč predvsem civilno prebivalstvo, češ, da bi to povzročilo upor proti nemški vladi. Francoska vlada se je temu uprta samo iz strahu pred represalijami nad francoskimi mesti. Angleško letalstvo je imelo v tem pogledu proste roke šele po 10. maju 1. 1940, ko so se angleška letala z znano britansko divizijo vrgla na mesto Freiburg, kjer so poklala nedolžne otroke, ko so se popoldne vračali iz šole.

Sicer pa je razvidno tudi z pisma, ki ga je lord Winster pisal »Timezu« 18. maja t. l., v katerem demantira, da bi bili Židje svetovali napad na vodne pregrade v Porurju, da je bil v Angliji že pred vojno osnovan poseben odbor za proučevanje civilnih obklopnih letalskih napadov. To-ovajska oblika, ki jo sedaj kaže anglosaška letalska vojna proti Evropi, nima torej no-

Večja poraba vode

Ljubljana, 17. junija

Po pravilniku za občinsko volarino ima vsako stanovanje z nad 380 L ceneno letno najemninno na razpolago 600 litrov vode na dan, ki je že plačana z davščino — vodarino. Ta množina ustreza 150 litrov vode na dan na osebo, kar je popolnoma dosti za normalne potrebe. Če pa prebivalci hiše porabijo več vode, jo morajo plačati posebej. To določa tudi § 7 pravilnika za vodarino, ki se glasi: »Povračilo plačane vodarine kakor tudi pristojbine za dejansko porabljeno vodo more vsak posestnik zahtevati od svojih najemnikov, če ni med njimi drugega dogovora.«

Pri večini primerov je ugotovljeno, da je nastala večja poraba vode le zaradi malomarnosti tistih gospodarjev ali najemnikov, ki puste pri pokvarjenih pipah vodo otekat čez mesece, predvsem pa pri straniščih. Znano je, da hišni gospodarji pozimi zaradi mraza regulirajo stranišne odtoke, potem pa jih kaj radi pozabijo zapreti o pravem času. Sploh se pri večini primerov opaža večja poraba vode zaradi otekanja vode v straniščih.

Zato svetujemo vsem gospodarjem, naj vsaj trikrat na leto sami ali po koncesionarnem instalaterju pri strankah v hišah pregledajo vse vodovodne naprave, pipe in stranišča, to pa posebno pred zimo, po končani zimi in vsaj še enkrat med letom, da se izognejo neprijetnostim plačila za večjo porabo vode. Pri pipah je treba izmenjati tesnila, pri straniščnih rezervoarjih pa je tudi važno, da so tako imenovani sedeži pod tesnilom gladki, da se voda popolnoma zapira.

Prav tako svetujemo najemnikom stanovanj, naj se v lastnem interesu ravna po teh navodilih in naj tudi oni sodelujejo s hišnim gospodarjem.

Če se bo stranke in hišni posestniki ravnali po teh navodilih, gotovo po navadnih stanovanjskih hišah ne bo večje porabe vode. Sicer pač ni drugega zdravila kakor — plačilo.

Po hišah, kjer so obrtni prostori kakor gostilne, fotografski ateljeji, brivnice in podobni obrati, je razumljivo, da je vedno večja poraba vode. Samo ob sebi je uvereno, da jo mora plačati tisti najemnik-obrtnik, če ni drugega dogovora. Pri večjih porabah se lahko namesti poseben vodomernik, kar pri upravi mestnega vodovoda oskrbi koncesionarni vodovodni instalater.

Če vodomernik kaže izredno veliko porabo vode, uprava mestnega vodovoda opozori lastnika hiše, naj pregleda hišne vodovodne instalacije. Za primere počenih cevi so koncesionarni instalaterji dobili natančna navodila za postopek, da lahko potem hišni posestnik prosi za delni odpis vode, ki je stekla brez njegove krivde.

Vsa pojasnila vodovodnih zadev lahko posestniki dobe pri upravi mestnega vodovoda na Kerkovem trgu št. 1a. II. nadst., vsak delavnik med uradnimi urami od 10. do 12. ure.

Ob neprilakovanih poškodbah, ko bi hiši pretela večja škoda, pa je tudi ponudi vedno na razpolago dejurni monter v delavnici mestnega vodovoda v pritličju Mahrove hiše na Kerkovem trgu št. 10.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik šte. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino Ljubljansko naslednje cene na drobno (z vsteto trošarino):

1. Kruh iz enotne moke v kosih od 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenična moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadni 2.70 lire; fižol 6 lire za kg.
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina sojena 19 lire za kg; mast 17 lire za kg.
3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v doзах po 880 g 15.90 lire za dozo v doзах po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za sto mehki roblanci (žamjanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lire za sto; trda razžagana drva 40 lire za sto; enotno milo, ki vsebuje 23—27% kislina 4.10 lire za kg.

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 17. JUNIJA 1943-XXI.

7.30: Pesmi in napetvi. — 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 12.20: Plošče. — 12.30: Poročila v slovenski. — 12.45: Lahka glasba. — 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 13.10: Poročila vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. — 13.12: Simfonična glasba. — 13.25: Prenos za Nemčijo. — 14.00: Poročila v italijanski. — 14.10: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. — Pisana glasba. — 15.00: Poročila v slovenski. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 17.10: Orkester vodi dirigent Angeini. — 19.30: Poročila v slovenski. — 19.45: Politični komentar v slovenski. — 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 20.20: Adriano Luadi: La Grancela. — 21.20: Adriano Luadi: La nozze di Haura. — 22.05: Koncert Ljubljanskega komornega dua. — Anton Trost — klavir, Jan Slajs — violina. — 22.45: Poročila v italijanski.

bene zveze s prejšnjimi nemškimi in italijanskimi napadi; vse nasprotne izjave bo čelje samo prevačati odgovornost za letalski terorizem na druge.

Teroristično delovanje proti civilnemu prebivalstvu ne more odločiti vojne, ki bo odločena samo na bojiščih, ne pa z obstrlejevanjem starčkov, žensk in otrok. Nemški minister za proizvodnjo Speer je v svojem govoru dne 5. junija v Sportni palači v Berlinu potrdil, kar je že bilo znano, da je namreč učinek angleških bombardiranj nemške industrije nepomemben, kajti ta industrija je primerno razvrščena in zavarovana.

Glede italijanskega naroda pa lahko rečemo, da so letalska bombardiranja in zločinska dejanja gangsterjev zraka samo očitna trdnost in strnjnost kakor tudi narodno vzajemnost ter povečala sovražstvo proti takšnemu sovražnemu svetu; posledice tega pa bodo že še vidne.

Gospodarstvo

Nemška gospodarska politika

Ob priliki 100letnice obstoja Industrijske in trgovske zbornice v Monakovem, ki je bila letos spremenjena v Pokrajinsko gospodarsko zbornico je govoril nemški gospodarski minister Funk o nemški gospodarski politiki. Ustanovitev pokrajinskih gospodarskih zbornic v Nemčiji ima prelivsem namen, zaimčiti enotnost nemške gospodarske politike. Tej nalogi suži vsa nova ureditev gospodarskih organizacij. Predsedniki pokrajinskih gospodarskih zbornic so istočasno zaupniki gaulajterjev, tako da delovanje samoupravnih organov ne more priti v nasprotje s političnimi naziranjmi stranke in z državno političnimi potrebami. V novi organizaciji gospodarstva prihaja še bolj do izraza nacionalno socialistična sinteza stranke, države in gospodarstva. Nove pokrajinske zbornice dobivajo stvarna navodila od državnega gospodarskega ministrstva, ki pa se bo v svojih navodilih omejevalo na dajanje direktiv, medtem ko je izvajanje preneseno na gospodarske samoupravne organe.

Naloga pokrajinskih gospodarskih zbornic so v primeri z nalogami prejšnjih zbornic še povečane, ker se bo država še bolj kakor doslej posluževala zbornic v vseh primerih, kjer je za izvajanje gospodarskih odredb potrebno strokovno znanje, kjer so potrebne obratno-gospodarske in tehnične izkušnje. Tudi je zbornicam laže kakor upravnemu aparatu prilagoditi dobljena navodila potrebam samih podjetij. Ukrepi dirigiranja gospodarstva posegajo danes že tako daleč v obratovanje vsakega podjetja, da bi bil za izvajanje teh ukrepov preko same državne uprave potreben nov velik upravni aparat. Kaj se da s pravilnim dirigiranjem gospodarstva doseči, je pokazal državni minister Speer v svojem poročilu o povečanju nemško-oboroževalne proizvodnje. Obsežna racionalizacija, ki je bila izvedna v nemški oboroževalni proizvodnji ni bila izvršena s stališča profita po ameriškem vzorcu, niti s popolno mehanizacijo dela po boljševiških metodah. Brezprimerni uspeh je bil dosežen predvsem s tem, da so podjetja združena v produkcijsko skupnost, v kateri si med seboj izmenjajo izkušnje, tako da so tehniki in organizatorni uspehi skupna last vseh.

Minister Funk se je v nadaljnjih izjavah pečal z nesoglasji med Anglijo in Ameriko glede povojne ureditve valute. Ti spori se Nemčije ne tičejo. Nemška marka je obdržala svojo stabilnost in ima polno veljavo v vsej Evropi ter bo nekega dne dobila veljavo in ugled v vsem svetu. Valutni načrti, ki ne slone na delu, stabilnih cenah in medzah in na zaupanju ter disciplini naroda so prazne konstrukcije.

Gojitev koz

V dobi prve svetovne vojne se je tudi v naših krajih razvila v večjem obsegu gojitev koz. Ko pa so po vojni prenehale težkoče s prehrano in je bilo na razpolago dovolj mleka in mlečnih proizvodov, je gojitev koz zopet nazadovale. V današnjih dneh je prišla koda znova do veljave. Zlasti manjši posestniki, ki nimajo dovolj krme, da bi hranili kravo, držijo, če imajo le na razpolago primerne prostore. Danes vidimo kozo tudi na periferiji mesta in mnogi trdijo, da se izplača držati kozo, tudi če je treba krmo dokupiti. Gojitev kozo pa je koristna le tedaj, če zna gojitelj pravilno hraniti žival in ji nuditi primeren hlev. Na leto je potrebno za kozo približno 400 do 500 kg sena, 600 do 700 kg krmne plevela, zelenice krme in kuhinjskih odpadkov. Lahko računamo, da nam da koda na leto okrog 800 l mleka, od katerega je odbiti 100 l za mladiče. Ker je koda nekakaj kot divja žival živeča v planinah, mora tudi kot domača žival imeti možnost, da se giblje na svežem zraku. Zato mora imeti dovolj zrachen hlev. Če se koda drži v nezračnih in ozkih prostorih, lahko dobi tuberkulozo.

Po svoji hranljivosti kozje mleko nič ne zaostaja za kravjim in vsebuje vsaj toliko maščobe kakor kravje mleko. Iz 100 litrov kozjega mleka se lahko pridobi 3 do 3 in pol kilograma surovega masla. Tudi kozje meso je zelo okusno, zlasti meso kozličkov, ki pa se ne smejo zaklati prezgodaj, ne prej kakor pred štirimi tedni. Prav izvrstno je meso eno leto starih kozličkov. Danes pa se kozlički lahko tudi dobro prodajo, zlasti je zanimanje za mlade kozo, po katerih je veliko povpraševanje od strani onih, ki žele sami gojiti kozo.

Gospodarske vesti

Italijansko gospodarstvo z mlečnimi izdelki. Italijanski kontrolni urad za sir »Ufficio Controllo Formaggi« je na podlagi nedavno izdanega dekreta prejel pooblastilo za poostreno kontrolo vseh mlečnih izdelkov v Italiji. Kontrola se nanaša na proizvodnjo, razdelitev in predelavo mleka, na skladiščenje mlečnih proizvodov in na proizvodnjo in razdelitev teh proizvodov. Posebni kontrolni organi bodo nadzirali izvajanje predpisov glede cen in predpsov glede proizvodnje. Predpisi glede cen bodo v kratkem na novo urejeni in se bodo nanašali tudi na kazen. Poostreni kontrolni ukrepi niso morda znak poslabšanja položaja pri oskrbi z mlečnimi izdelki. Zato tudi ne obstoja namera, da bi se uvedlo obvezno posnemanje smetane pri mleku, ki je bilo svačas uvedeno samo začasno. Proizvodnja mleka in mlečnih proizvodov se še dviga, kar omogoča Italiji izvrševanje pogodbe z Nemčijo, glede izvoza sira in kondenziranega mleka. Za kondenzirano mleko velja pogodba do konca julija t. l. V Nemčijo se izvažajo predvsem sir parmezan, ki vsebuje po pogodbi 32% maščobe, in topljeni sir, ki vsebuje 30% maščobe.

Iz italijanskega gospodarstva. Največja italijanska družba za veleblagovnice »La Rinascente« v Milano, ki ima pet velikih blagovniških obratov v Milano, Rimu, Genovi, Neaplju in Cagliariju in vrh tega 50 manjših veleblagovniških prodajal, je v preteklem letu zabeležila povečano kosmatni dobiček 107.2 milijona lir (prejšnje leto 88.6). Zaradi večjih odpisov v višini 6 milijonov lir (3.5) pa se je čist dobiček zmanjšal na 5.1 milijona lir (6.9). Družba bo na glavnic 54 milijonov lir plačala 8% dividende. — Poldržavna družba »Azienda Tabacchi Italiani« v Rimu je lani zabeležila 4.6 milijona lir čistega dobička (4.5). Od glavnice 400 milijonov lir prila državi 25 milijonov.

Zaključki italijanskih telefonskih družb. Finančno podjetje za italijanske telefonske družbe Società Torinese Esercizi Telefonici (STET) v Turinu, ki kontrolira tri od petih koncesioniranih telefonskih družb v Italiji, je lani pri glavnici, ki je bila povišana od 400 na 440 milijonov lir, zabeležila 33.1 milijona lir čistega dobička (prejšnje leto 31.2).

Zmanjšanje števila veleblagovnic v Nemčiji. V Nemčiji je sedaj 740 veleblagovnic in podobnih trgovinskih obratov. V zvezi z ukrepi za ustavitve obratov, ki niso nujno potrebni za oskrbo prebivalstva v vojni, bodo zaprli približno 20% teh veleblagovnic, pri drugih pa bodo ukinjeni določeni oddelki. Od celotnega prometa dodatnih trgovin odpade v Nemčiji približno 3 do 4% na veleblagovnice. V nekaterih velikih mestih pa gre ta delež do 20%.

Nemško-japonski plačilni sporazum. Na podlagi nemško-japonske gospodarske pogodbe, ki je bila sklenjena 20. januarja t. l., je bil 8. junija v Tokiju podpisan nemško-japonski sporazum o plačilnem in kreditnem prometu. Ta sporazum je sklenila Nemška banka za Vzhodno Azijo z japonskim zavodom Yokohama-Specie Bank.

Namestnik japonskega finančnega ministra je ob tej priliki izjavil, da predstavlja novi sporazum tehnično osnovo za gospodarsko sodelovanje med Nemčijo in Japonijo. Sporazum bo prišel prav do veljave šele po končani vojni, ko je predvidena znatna blagovna izmenjava med Vzhodno Azijo in Evropo. Nemška banka za Vzhodno Azijo je pričela poslovati v Tokiju 1. junija.

Ustanovitev nemškega trgovinskega registra v Nikolajevu. Za registracijo tvrdi, ki poslujejo po nemškem pravu v generalnem okraju Nikolajev, je bil pri nemškem sodišču v Nikolajevu ustanovljen nemški trgovinski register.

Oskrbovalni predpisi na Gorenjskem. O tržnem redu, ki je bil postopno uveden na Gorenjskem, je podal inž. Graeffe poročilo iz katerega sledi, da je šef civilne uprave za Gorenjsko že 1. maja 1941 ustanovil oddelke za prehrano in kmetijstvo, z nalogo, da postopno uvede oskrbovalne predpise. Dne 9. junija, dva meseca po zasedbi, so bile uvedene enotne živilske nakaznice, kakor v Nemčiji, dne 30. junija pa je bil uveden nemški glavni red z ostalimi tržnimi predpisi za živilo. Objava so posvetila posebno pozornost o ureditvi mlekarstva. Manjše mlekarne so bile združene ali pa poslujejo le kot zbirališče mleka za veliko združeno mlekarno v Kranju, ki je pričela poslovati 1. septembra 1941. Kmalu so bili uvedeni tudi seznanji gojiteljeve rutine in uvedeni predpisi za oddajo jajc, po katerih je treba od vsake kure na leto oddati 30 jajc. V Kranju je bil ustanovljen obrat za znanjavanje jajc. Uvedeni so bili kmalu tudi predpisi glede odlage žitnega pridelka. Milni na Gorenjskem sami meljejo moko skoro za vse potrebe Gorenjske. V pogledu oskrbe z žitom je Gorenjska pasivna. Oddelke za prehrano in kmetijstvo je posvetil posebno pozornost pridelovanju krompirja, za kar so na Gorenjskem najboljši naravni pogoji in je Gorenjska že prej izvažala krompir v druge pokrajine. Pridelovalci krompirja so dolžni na leto oddati določeno količino in je pričakovati, da se bo pridelovanje krompirja na Gorenjskem še povečalo. Sedaj velja na Gorenjskem skoraj v celoti nemški oskrbovalni predpisi.

Modri trak za dunavsko plovbo. Podobno kakor obstoja v prometu preko Atlantika modri trak za najhitrejši potniški parnik, se uvede tudi za dunavsko plovbo modri trak, ki ga bo prejel kapitan ladje z dokazano največjo storitvijo. Vrh tega so razpisane nagrade, in sicer 12.000 mark za prejemnika modrega traka in 9.000 ter 6.000 mark, ki jih dobista kapitana naslednjih dveh ladij z najboljšim uspehom. Nagrade bo deležno tudi moštvo ladij.

Znatno povečanje posevkov sladkorne pese v Srbiji. S splošnim obdelovalnim načrtom je bilo v Srbiji določeno, da se mora letos s sladkorno peso posejati površina 16.000 hektarjev. Sedaj poročajo iz Beograda, da je bilo dejansko posejano s sladkorno peso 2

Ing. Franc Urbas:

Náša rodbinska in hišna imena

Podržaj pravijo vsaki leseni opori, stojki, ki kaj opira in podpira — drži. Če kaka lesena stvar regne in poči ali pa ne držijo svorniki dovolj dobro, da je potreba zabit nove žebelje ali zaviti nove svornike, pa pravilno tem pomočnim žebeljem in svornikom, da so podržaji.

Nekod vozarijo seno z vozovi po slabih senoženih kolovozih, da se voz razvrne. Zato držijo vozove in jih opirajo na nevarnih mestih. Takemu opiraču pravijo podržaj. Vsekakor so naši Podržaji, dobili svoje ime od kakšnega takšnega opravila ali predmeta.

Ržen je rženjak, ržen kruh. Rež in Raš imata ime po rži; toda Režek je smejavec, ki se vedno smeji in je po tej veselosti dobil svoje ime. Pa pravimo režek tudi linči ali okencu in dverih in vratih, skozi katero pogledamo in opazujemo kdo želi k nam v stanovanje. Ta izraz je zelo lep, ker pove, da imajo tam vrata svojo režo, luknjo, linco.

Nekje sem čital, za takšen režek ali linco novo skrupulo po tuji osnovi in delu: luknjo. Res imamo glagol lukati = prežati, gledati, opazovati po staroslovskem glagolu luogen. Vendar kdo za boga še pri nas luka = preži. Niti nemški glagol lügen ni pri samih Nemcih tako običajen kot je lauern. Pa gredo na tak pretrafakt cepiti slovensko končnico in tvoriti nov izraz za naše lepe izraze režek ali linco. Če bi že morali vsekakor vzeti tujo osnovno, zakaj vendar ne kak drug glagol, tudi iz tuje pomešan, ki je vsaj bolj v navadi, n. pr. kukati, spegati. Pa bi dobili kukalnik ali spegalnik, spegalce, kar bi bilo ljudem vsaj bolj razumljivo, če že ne bi hoteli uporabiti lastno doblo in tvoriti nov izraz prežalnik ali prežalce.

Res je in žalostna resnica, da pri nas precej lukajo in se ga včasih pošteno in velipo preveč nalukajo. Če pa bomo sedaj dobili še lukalnice, pa je vesoljni potop tu, da se ga bodo še bolj nalukali.

Dr. Breznik je opozoril po pravici v letošnjem Slovenskem koledarju na žalostno dejstvo, kako po nepotrebnem zametavamo in opuščamo klene, lepe domače besede in izraze ter uporabljamo spakce in skrupula, velikokrat po tujih osnovah.

Vendar se že oglašajo ostri kritiki, veščali in reševalci besedja med raznimi našimi stanov in poklici. Krepko že pometajo smeti in nesnago s svojih stanovskih pragov. In to je prav! Kdo drugi naj bi opravil to ogromno in zamudno delo? Pač naši jezikoslovci, mi odgovorjate! Nemojte. Saj bi moral imeti skoro vsak stan in poklic svojega jezikovnega veščaka. Malo preveč bi bilo zahtevano, da bi bil jezikoslovec še zdravnik, inženir, rudar in bog ve kaj še vse v eni osebi. Jezikoslovec je le vrhovni, apelacijski sodnik, ločnik, da kritično in dokončno loči in razloči, kaj je zrna in kaj so pleve. Začeti pa mora vsak stan in poklic sam in zbrati svoje gradivo, ker le vsak sam ve in zna za svoje potrebe.

Jezik raste in odмира z nami vred. Nove razmere in nove potrebe silijo k tvorbam novih izrazov in novega besedja. Nasprotno pa se prej splošno znane besede in izrazi pozabijo in odmirajo v živi narodovi govorici.

Koliko dobrih, zdravih in novih besedi in izrazov je poglajlo iz lastnih korenin našega jezika. Prešeren je še pel pesem »Od železne ceste«, pa je narod mimo njega stvoril »železnice«. Kratko »kolo« za nekdanji bicikel in »kolesare« za bikelista sta tako jedrnat in lepa izraza, da smo jih kar lahko veselili.

Zato pa se nikar ne bojmo vzgojiti iz naših jezikovnih korenin in debel marsikak nov izraz, novo besedo. Če je le pravilno tvorjena in smo jo cepili na zdravo osnovo in deblo, pa bo poglajla čvrsta mladika. Kaj moramo misliti, da rastejo drugod in pri tujih narodih z novimi pojavi in pridobitvami, s tehničnim ter ostalim napredkom tudi novi pojmi kar sami od sebe? — Prav tako jih nekoč tvorijo iz že davnih osnov svojega jezika, splošna raba pa jih potrdi in uveljavi.

V naših obrtnih, rokodelskih in tehničnih strokah kar migoli spak in spakredanek. Še veliko nam je treba nadomestiti, ker smo veliko zamudili ter vzeli tuje pleve, naše zrna pa zavrgli.

Vendar pa mora vsak kovač novih izrazov odsej bolj paziti, da pravo prigodi, ker mu odsej preti nevarnost po oni znani žalostniški:

Tu oglej se grešna duša,
kadar tebe žilca skuša,
da kovariš pojme nove,

brez soli in brez osnove;
hrabro se ji v bran postavi,
da te kritik ne zadavi!

Kajti vejali in ločevali bomo zrno od pleve, pa se radostili, kadar nas kdo same prečeta; ker lep, čist in sladkodonec naš jezik nam bodi — suprema lex.

Kaj lepo in zanimivo ime je Razvoda. Dr. Breznik je opozoril na lep in krepek domač izraz navod in razvod, ki pomenita isto kot naša sedanja, vendar tuja komisija. Razvoda pa je bil člen in udeleženec navodov in razvodov. Prav in lepo pa spodobno bi bilo, da se poprimemo svojih takih klenih izrazov. Oblasiva in gosposke naj odslej razpletujejo navode in razvode,

pa bo šlo delo menda bolj spesho izpod rok kot pri kakšnih komisijah. Saj sta izraza tako domača in lahko umiljiva! Veliko »komisij« že imam za seboj, da bi že izdavalj lahko praznoval večstoti jubilej; pa povsod so nas lepo razvodili in nam razkazali, pa navodili in povedali vse podrobnosti o predmetu, ki je bil pri razvodu in navodu v razpravi.

Ker sem že pri razvodu in navodu, pa bi omenil še kmečko ročenico za velike stroške in izdatke, ko pravijo: to žere kot komisija.

Raztočnik je bil nekoč zapraviljavec, ki je razmetal, raztočil na vse kraje svoje imetje.

Rataj, Ratej je bil orač, poljedelec.

Velika škoda zaradi dežja

Prav zdaj, ko bi najbolj potrebovali lepih sončnih dni, nam pagaža vreme s pogostimi nalivi. Binkoštna praznika sta res bila sončna in topla, toda v teh dveh dneh kmetovalci niso dosti opravili, zlasti niso utegnili spraviti dosti sena. V torek pa se je nebo spet pooblačilo in je ves dan obetal dež, ki je zvečer res tudi sledil. Ožračje je bilo v torek ves dan soparno, termometer je beležil 23°C, barometer pa je padel na 760 mm.

Ko so se v torek zvečer odprle zatvorice, je deževalo neprekinjeno vso noč. Kljub tolikšnemu dežju se ožračje ni kaj dosti ohladilo, v sredo zjutraj smo zabeležili 11,8°C. Po kratkem presledku je tudi včeraj vztrajno deževalo. Ljubljana je s pritoki narasla in se močno skalila, prepolni pa so tudi vsi jarki na Barju. Že pred tednom so začeli kmetje pridno kositi, toda niso dobili ugodne prilike, da bi seno tudi spravili. Trava je bila letos izredno bujna in je do sv. Vida že kar prezorela. Toda kosci, ki so jo podirli, so zaman čakali izdatnega sončnega vremena — in zdaj ležijo po Barju in drugod dalje

redi sena, ki bi bilo letos tako izdatno, namesto tega pa je prepuščeno gnitju in pogubi. Kar pa še ni pokošene trave, je čez noč polegla. Prav tako žita. Tako lepo so nam obetala, zrasla so gosto in visoko, da že 20 let ne tako, a zdaj, ko bi morala v sončni pripeki zoreti, so položena k tlom in jim je marsikdo zapisana ista usoda kakor senu. Tudi otava se nam ob takem vremenu ne obeta toliko izdatna, da bi nadomestila izgubo pri mrvi. Trpi pa tudi vsa ostala letina. Njive so zalite, skrbno obdelani vrtni so popolnoma zamašeni zaradi preobilne moče, prizadeto je sadje. Prav močno utegnejo biti oškodovani tudi vinogradi, ki so letos zelo zgodaj odcveteli in pokazali obilne nastavke grozdja.

Z vremenom, kakršnega nam je letos prinesel sv. Vid, torej nikakor ne moreta biti zadovoljna ne kmet ne mešan. Včasih smo s poetično naslodo uživali bajno poletno noč, o kateri pravi kmetijski rek: O svetem Vidu — se skozi noč vidi. Tako dolg in luč bogat je namreč Vidov dan. Letos pa smo zaskrbljeni poslušali negumno šumečo pesem dežja.

začeli klicati v razna zastopstva, v katerih je šlo za kmečke koristi. Skoraj vse življenje je bil član domačega občinskega odbora in dolga leta župan. Vodilno je sodeloval pri vseh pomembnejših združenjih svojega okoliša. Večkrat je bil izvoljen tudi za narodnega poslanca. Gostoljubnost njegove hiše, kremenitost njegovega značaja, njegova dovornost in predvsem njegovo dobro srce so povzročili, da so ga imeli radi vsi, ki so ga poznali.

Zadnja leta je g. Alojz Drmelj preživel v Zagrebu, kjer ga je sedaj dohitela smrt. Res je dočkal skoraj 67 let vendar bodo vsi znanci občutili njegovo smrt kot mnogo prezgodnjo. Pokopan je bil 7. t. m. na zagrebškem Mirogoju. Naj mu bo ohranjen trajen hvaležen spomin!

Maturanti klasične gimnazije v „Kralju Ojdpju“

Po lepi tradiciji so se maturanti klasične gimnazije tudi letos poslovili z gledališko predstavo. Izbrali so si krasno klasično delo, v katerem so lahko močno izrazili in pokazali svoje igralske in govorne sposobnosti. Sofoklejev »Kralj Oidipus« je v skromnem, toda posrejenem prirejenem okviru franciskanskega odra pa v melodioznem in sočnem Sovrétovem prevodu dvakrat navdušil občinstvo, ki je bilo pri obeh predstavah združeno v prijetni harmoniji, v stari ljubezni do klasične gimnazije in do vseh lepot, ki jih ta zavod daje in davine in jih leto za leto prenaša v mlada pokolenja.

O umetniški sami seveda ne bomo razpravljali, saj nas je pri predstavi predvsem zanimalo, kako bodo mladi igralci kos svojim nalogam in še pravo posebno, v kolikšni meri se jim bo posrečilo v govoru razodeti lepoto Sovrétove slovenščine. V obojnem pogledu so dali časten sad talenta in truda. V težavni vlogi Ojdpja je po postavi, igri in govoru zelo prijeljivo nastopil Lipar. Gdca. Trdanova v vlogi Jokaste je bila prikupna, umerjena v igri in govoru. Tumpej v vlogi Kreona je glasovno nekoliko šibkejši od drugih, toda v igri pravo močno uravnotežen in zrel. Slokar, vodja zbora, ki mu je dano manj priložnosti za igro, pa se je uveljavil vprav s svojim zvočnim glasom in razločnim govorom. Zbor je bil zadosti številen in lepo vigran. Rehberger kot Teiresias. Bračko kot sel iz Korinta in Vrhovec v vlogi pastirja so predstavili tri zanimive like, ki so telesno nekoliko šibkejši od ostalih toda so v besedi in igri izpričevali z ostalimi tisto prikipno in resno vnetje, ki jo je vse občinstvo toplo občutilo in je prav po njej predstvo v

Ponovne sovražne letalske akcije na italijanskem ozemlju odbija vrlo protiletalsko topništvo, ki zadaja sovražniku vsak dan občutne izgube

Spodnja štajerska

Odlikovanja. Prostovoljec pri oddelku SS Hermann Schauer z Rečice v Gornji Savinjski dolini je bil odlikovan z železnim križcem 2. stopnje, višji živinozdravnik Edvard Rezac pa z vojnim zaslužnim križcem 1. stopnje z meči.

90letnico je praznoval v Gornji Radgoni posestnik Anton Trummer. Tudi v visoki starosti je še navdušen lovec.

Poroka. V soboto sta se v Celju poročila Karel Skoberne in gdč. Elza Frings. Poroka je bila svečana. Zenin je lastnik znamenitega hotela »Pri Zamorcu«, nevesta pa je iz stare celjske družine Fanningere, iz katere je izšlo še več častnikov.

V šalskem rudniku pri Velenju se je proizvodnja, kakor poročajo mariborski dnevniki, postopno zvišala. Da bi se prepričal o napredku v zadnjih dveh letih, se je celjski okrožni načelnik Dorfmeister pripeljal v Skale na obisk. Zahvalil se je obratovodji, ki se trudi, da bi rudnik spravil na sodobno stopnjo tehnike. Predvsem se briga za varnost, ki jih poučuje izkušeni strokovnjak.

Škofja vas pri Celju — pravi mariborski dnevnik — se je najbolj izkazala v vsem celjskem okrožju pri zbirki starih čevljev in ostankov blaga. Ni še mogoče podrobneje poročati o uspehih v posameznih krajih, ker zbirka še ni zaključena, vendar je škofja vas dosegla največji uspeh. Gledališki prostovoljci v Ptujju so uprizorili kmečko burko »Sedmi deček«. Gledališče je bilo razprodano.

V žalcu so nedavno uprizorili gledališki prostovoljeci opereto »Graf Georgij«. Predstava je bila v kinu. Režiral je Rudolf Hrovat, glasbo pa je vodil Jožef Schaban. Pevci so se dobro obnesli.

Tudi v St. Lovrencu na Pohorju so ustanovili družino gledaliških prostovoljcev. V soboto, 12. t. m., bo prva predstava. Prizoriši bodo Denglovo kmečko burko »Smrkavec«, ki jo bodo v ponedeljek ponovili. — V Svečini pri Mariboru je pa v soboto gostoval ljudski oder iz Gradca z Bauerjevo burko »Tolažnik vdove«.

Ljudski koncert v Celju, prirejen v soboto zvečer, je bil dobro obiskan. Vodil ga je ravnatelj Glasbene šole Gustav Müller. ki ga cenijo kot glasbenega dediča pokojnega dr. Fritza Zangergerja. Sodelovali so: mestni simfonični orkester, pevka Hedi Hinkjerjeva in moški pevski zbor, ki je bil posebno burno pozdravljen. Darovanega je bilo mnogo cvetja.

V Šmartnem v Rožni dočini so priredili vasko popoldne. Prišli so tudi gostje iz Celja. Vastani so darovali jedi in pijačo. Domači šramel pa je skrbel za zabavo. Za Rdeči križ so nabrali 1700 mark.

Pomorsko predavanje v Mariboru. V soboto je v Götzovi dvorani predaval pomorski kapitan Reichardt o sedanjem strahotnem stanju na morju. Predaval je zanimive slike in skice o tem, kako ogražajo nemške podmornice angleške življenjske žile. Večer je bil zaključen s filmom »Z nemško pomožno križarko na borbeni vožnji«.

Smrtna nesreča dveh otrok. V petek se je primerila v St. Ilju v Slovenskih gorah

celoti sprejelo z zadovoljstvom in priznanjem. Vsi nastopajoči so znali vloge na pamet. Združilo se je lepo s koristnim: čisti dobiček obeh predstav je bil poklonjen Dijaškemu podpornemu društvu.

cah nesreča, ki je ugonobila življenje dveh poldoraslih deklet. Enajstletni šolarki Marija Danko in Roza Fleischerjeva sta hoteli čez progo. V smeri od Gradca proti Mariboru je tisti čas hitel tovorni vlak. Dekletci sta čakali za pregrado. Ko je bil poslednji vagon mimo, sta skočili na progo. Pri tem pa siroiti nista vedeli, da po drugem tiru hiti od nasprotni strani lokomotiva, ki je obe dekletci podrla. Obe sta ob udarcu na tla dobili tako hude poškodbe na glavi, da sta kmalu nato izdihnila. Huda nesreča je zbudila daleč naokrog globoko obžalovanje.

Ogromna večina oglaševalcev se obrača na „Jutrov“ oglasni oddelek!

Iz Hrvatske

Pregnanci se vračajo na svoje domove. Iz Banja Luke poročajo, da je v začetku tedna zapustila mesto spet večja skupina pregnancev, ki se vračajo na svoje domove. Povratniki so preskrbljeni s hrano in so jih po železnici pripeljali do Bosanske Krupe, od tam naprej pa s tovornimi avtomobili do domačih vasi. V krajih okoli Grmeča je spet zavladal red in državni uradi redno poslujejo.

Hrvatski letalci so sestrelili 29 ruskih letal. Hrvatski dopisni urad poroča, da so v ogorčenih zračnih bitkah na vzhodnem bojišču letalci hrvatskega lovškega krkela sestrelili 29 sovražnih letal.

Nove dobave živil Nemčije. HDU poroča iz Zagreba, da bo Nemčija v najkrajšem času poslala na Hrvatsko 18.350 ton žita, oziroma odgovarjajočo količino krušne moke. Razen tega bo Nemčija uvozila na Hrvatsko še 5.000 ton krompirja in 2.500 ton slaikorka.

Italijanski zgodovinar v Zagrebu. Pred dnevi je prišel v Zagreb zgodovinar in akademik Gioacchino Volpe. Imel je na Zavodu za italijansko kulturo zaključno predavanje v tem šolskem letu, in sicer o Savojški hiši, ki je ena najstarejših dinastij v Evropi.

V borbi z odmetniki je padel ustaški nadporočnik Pero Konjicija. Pokopali so ga 11. t. m. na pokopališču na Mirogoju. — Nadalje je umrl letalski voznik in diplomirani pilot Djuro Pristarić.

Mestno zagrebško kopališče na Savi je bilo odprto na binkoštno soboto, kopalci pa so začeli zahajati vanj že v začetku maja. Mestna občina je določila za vstopnino iste cene kakor lani, in sicer 10 kun za rodbinsko kabino in 5 kun za 3 ure kopanja in shrambo obleke in skupni slačilnici. Hrvatski listi pa opozarjajo obiskovalce kopališča na možnost povijanja vstopnine.

Povratak papeževnega legata. Pred binkoštnimi prazniki se je vrnil iz Rima v Zagreb papežev legat Giuseppe Ramiro Marecni, ki se je tisti tedne mudil v svoji opatiji Montevergine.

Nov predmet na katedri mednarodnega prava. Hrvatski listi poročajo, da je bil nedavno uveden v okviru katedre mednarodnega javnega prava na zagrebškem vseučilišču nov predmet »Nezavisna država Hrvatska v mednarodnem pravu«. Predavanja so poveril dr. Tihomilu Drezgi, načelniku pravnega oddelka ministrstva zunanjih poslov.

KULTURNI PREGLED

Gradnikova „Moderna španska lirika“

Bibliofilska založba »Umetnost« v Ljubljani je pravkar izdala lepo opremljeno knjigo »Moderna španska lirika«, novo pesniško delo enega izmed vodilnih slovenskih poetov Alojza Gradnika (128 str. 15 ilustracij Mihe Maleša, uvod B. Borka). Po Gradnikovih prevodih kitajskih pesnikov, Rabindranata Tagoreja in sonetov Elizabete Barret-Browningove, po njegovi obsežni in v naši prevodni književnosti kar edinstveni »Italijanski liriki«, da ne omenjamo drugih proznih in dramatičnih prevodov, pomeni ta izbor španske poezije razširjenje pesnikovih pogledov v malo znani svet španske duhovne kulture, hkrati pa tudi razširjenje »geografskega obzorja« slovenske poezije.

Španski pesniki so bili pri nas malo znani in Gradnikova knjiga bi celo v večjem kulturnem krogu nego je naš, pomenila odkritje. Nekako pred desetimi leti je mogel dr. Anton Debeljak v »Jutrovi« stolpcih naštetih tistih nekaj prevodov in člankov, kar jih je pri nas posredovalo duhovne stike s starim in častitljivim svetom španske slovstvene kulture. Pozneje se je bilanca nekoliko povečala; tako smo dobili v celotnem prevodu Stanka Lebna »špansko narodno sv. pismo«, Cervantesovega »Bistroumnega plemiča Don Kihota iz Manče«, zadnja leta so nam prinesla z južnoameriške veje španskega slovstva Huga Wasta »Zlato večnega jada« v prevodu Mirka Javornika, v revijalni izdaji »Dom in svet« na J. Modra prevod Calderonovega »Velikega odra sveta«. Bilanca nikakor ni popolna, zakaj treba jo je izpopolniti še s članki in prevodi po listih in revijah, vendar bi tudi izpopolnjena izkazovala dokaj skromno zanimanje za španski du-

hovni svet, ki mu moramo pridružiti Javornikovo, pri nas edinstveno pozornost nasproti Kataloncem in dr. Antona Debeljaka razgledanost po portugalski kulturi.

Dr. Gradnika stik s špansko poezijo ne skrbi nov (že pred leti je objavil v LZ nekatere prevode iz španske lirike), toda največji del gradiva, ki je dalo zdaj prvo slovensko antologijo španske lirike, mu je dozorel prejšnjo zimo, v mesecih, ko je pilil starejši prevod d'Annunzieve dramat-

ke pesnitve »Jorijeve hči« in prevedel vse pomembnejše Leopardijeve pesmi. — Pesem za pesmijo je dobivala slovensko podobo; iskaj jih je po raznih španskih antologijah in po samostojnih zbirkah, kolikor so dostopne v Ljubljani. Izbor pesnikov in njihovih pesniških seveda ni mogel biti tak, kakor bi bil, če bi prevajalec stala na razpolago knjižnica z najboljšimi zbirkami sodobne španske poezije. Vzel temu je mogel ugotoviti pisijske uvoda, da šteje reprezentativna antologija moderne španske lirike, Gerarda Diega »Poesia española«, samo šest imen več in da nudi Gradnikova zbirka vzlic omejitvi izbora »zadosten prerez sodobne španske lirčne tvornosti«. V naših razmerah, kjer je španska literatura še vedno neke vrste »španska vasa«, je tako obširen izbor najsuitilnejših sadov slovstvenega stvarjanja dejanje, ki bi v normalnih razmerah vzbudilo pozornost in odmeve v sami Španiji.

V knjigi so zastopani: Miguel De Unamuno, znan tudi kot filozof in pripovednik, dva največja pesnika sodobne Španije, Antonio Machado in Juan Ramon Jimenez, prvi s 25, in drugi z 22. pesmimi, dalje Pedro Salinas, Gerardo Diego, Federico Garcia Lorca, Luis Cernuda, Jorge Guillén, te slednjič Fernando Villalon, Rafael Villanova in Josefina De la Torre. Enajst raznih pesniških individualnosti, ki se razločujejo med seboj po generacijskih in stilnih razlikah: od simbolističnega novoromantika Machade ali refleksivnega, nekoliko patetičnega Miguela de Unamuna vodi pot k španskim oblikovalcem tiste magične poezije, ki ima svoje mojstre v Mallarméju Rimbaudu in Apolinairu in od tod k pesnikom, ki bi jih označili po italijanskem vzorcu za hermetike in ki predstavljajo najmodernejši in v jedru le malo španski pesniški izraz.

Dobro je, da je težišče izbora v poeziji Antonia Machada in Juana Ramona Jime-

neza, v njuni simbolistični, čustveno topli in špansko svojstveni drobni liriki, medtem ko so pesniki zadnjega desetletja zastopani z bolj pičlimi, čeprav značilnimi primeri. V tem pogledu moramo pritrčiti razločevanju Enrica Thoveza med »poesia di sostanza« in »poesia di forma«, izmed katerih izgublja slednja pri prevajanju v druge jezike skoraj sleherno učinkovitost. In prav najnovejša hermetična zaprta poezija je zmanjšala substancionalno vsebino na najmanjše, večidel na neizrazljivo občutje, zato pa je dosegla rahle odtenke forme, ki je ni moč nikdar polnovredno prenesti v drug jezik. Španska sodobna poezija se je razvijala pod močnimi vplivi pariških pesniških šol in delno italijanske poezije 20. stoletja, zato kaže v velikem delu tisto prevladovanje forme nad vsebino in tisto težnjo po čisti poeziji, ki je bila v slovenski liriki vedno osamljen in nezakorenjen pesniški eksperiment.

Pesnik Alojz Gradnik se je polotil slovenitve španskih pesmi z veliko prevajalsko izkušnostjo in s tistim svojim tankim pesniškim čutom ki bi brez njega noben prevajalec ne mogel obvladati krhkih, subtilnih in metaforično zelo subjektivnih primerov sodobnega španskega lirčnega čutenja. Če je bilo z ene strani delo nekoliko olajšano s tem, da so mnoge pesmi v izvirniku nerimane, so na drugi strani isti stihni utensjeni in težko dostopni zbog svoje tanko občutene simbolike, polmovnih in čustveno-izraznih okrajšav in jezikovno-muzikalnega ritma, zgrajenega ponekod na barvnem poudarku posameznih vokalov. Prevajanje take lirike v jezik, ki je s svojimi poetičnimi izrazi ostal v tesnejši bližini substancionalnosti, je močno težavna naloga, in primerjava z izvirnikom nam lahko pokaže, koliko srečnih rešitev je obrodil trud pesnika Gradnika. Med posebno značilne primere Gradnikove slovenitve španskih pesmi štejemo prvo

De Unamunovo pesem (O rad bi jaz umrl z odprtimi očmi). Machadovo poslanico Joséju Mariji Palacio, Velikonočno vstajenje in Sorijaška polja, dalje iz Jimenezove poezije, ki je zastopana pretežno z drobno liriko, Ljubezen in Poslednje potovanje, potem Lórcovo toliko prevajano in v svoji zeleni lepoti tako skrivnostno »Mesečno romanco«, njegovo »Nezvesto ženo« in postalgično pesem o Cordobi »Vitezova pesem«. Ta in še nekatere druge pesmi so nam bliže zaradi svoje španske barve ali neposredno učinkovite pesniške vsebine; mnogo krasnih pesniških izrazov pa srečujemo v tisti drobni liriki, ki je vtislila prevladujoči značaj vsemu izboru, tistim »petits riens«, ki pa vendar izzevenjajo v dojemljivem duhu z akordom prave poezije.

Miha Maleš, ki se je kot ilustrator uveljavil že v vrsti knjig, je opremil »Moderno špansko liriko« z risbami, reproduciranimi na posebnih straneh med pesmimi. Če je bilo na pr. pri njegovih znanih ilustracijah »Maja« mogoče misliti na stilno nesorazmerje med romantično poezijo in nadrealistično risbo, se v tem primeru prilaga Maleševa slikarska koncepcija samemu stilu te poezije, njeni nadrealni, mistični in sanjski duhovni atmosferi, njenim simbolom in prividom. Tako so Maleševe risbe zrasle iz istega inspiracijskega sveta kakor same pesmi in prav kakor le-te same naznačujejo doživljajske in čustveno-vizionarne podobe, umikajoč se jasni stvarnega življenja. Risbe dosežajo s svojimi izrazno preprostimi naznačitvami bolj ali manj poetičen učinek in lepo uravnotežajo splošno estetsko noto te knjige. — Uvod B. Borka označuje v prvem delu razvoj in značaj španskega pesniškega razvoja po l. 1898., v drugem pa predstavlja na kratko posamezne pesnike, ki so zastopani v izboru. Knjigo je okusno natisnila Narodna tiskarna, platnice so po

Dr. Alojz Gradnik

Kronika

* **Letošnji Binkošti v Postumijški jami.** Že od leta 1819. je v veljavni navada, da ljudje na binkoštno nedeljo obiščejo Postumijo in njeno podzemsko jamo. Tudi letos je prišlo na ta dan v Postumijo mnogo obiskovalcev od blizu in daleč. Med njimi je bilo posebno mnogo vojakov.

* **Alda Borelli se je vrnila na gledališki oder.** V gledališki Odeon v Milano se je te dni po večletni odsotnosti pojavila pred občinstvom gledališka igralka Alda Borelli in sicer je nastopila v komediji pisatelja Marca Praga »Zaprta vrata«. Občinstvo je umetnico ob njenem povratku na gledališke deske živahno pozdravljalo.

* **Jezikovni tečaj za tuje v Rimu.** V torek 16. junija so otvorili v Rimu običajni vsakoletni jezikovni tečaj za tuje. V teh tečajih poučujejo italijanski jezik, književnost, zgodovino in umetnostno zgodovino. Slušatelji tečaja uživajo razne ugodnosti, med drugim ugodnost polovične vožnje na poti iz domačega kraja v Rim ter pri povratku iz Rima v domači kraj.

* **Junaska smrt vojaškega kaplana.** Italijanski listi poročajo o junškem koncu vojaškega kaplana Dona Feliceja Stroppiana iz Piemonta. Tega dušnega pastirja so vojaški divizije »Torino« imenovali svetnika. Don Stroppiana je se prostovoljno javil za vojaško službo, ker je imel samo eno oko. S 158 vojaškim oddelkom in njegovim lazaretno je odinil v Rusijo, kjer je bil podrejen poveljstvu generala Messeja. Od 6. decembra 1941 je vtrajal Don Stroppiana na vzhodnem bojišču, kjer je preživel med vojniki tudi strašno bitko o boziču leta 1941, ko je znašala temperatura na 43 stopinj pod ničlo. V oktobru l. 1942, ko je prišlo iz Italije povelje, naj se veterani z ruske fronte vrnejo v domovino, je Don Stroppiana izjavil, da se mu prav nič ne mudi domov. Dne 16. decembra 1942. je padel zadet od sovražne krogle v trenutku, ko je podeljeval zakramente za umirajočemu nekemu vojaku svojega oddelka.

* **Tragična smrt geometra.** Geometer Cesare Gallo je prišel te dni na postajo v Vercelli, da bi se z vlakom odpeljal v Milan. V tistem trenutku je pridrljal na postajo vlak in Gallo je v strahu, da ga ne bi zamudil, stekel k tiru ter hotel skočiti v vagon. Vlak ga je odbil in mož je prišel pod kolesje, ki ga je razmesarilo do smrti.

* **Obuvala brez točk.** Korporacijsko ministrstvo v Rimu je izdalo pojasnilo k svojemu odloku o prodaji tipizirane in netipizirane obutve. Pojasnilo prav, da se obuvalo, ki se prodaja izpod 45 lir za moške ter izpod 30 lir za ženske in otroke, smatra za copate ter je zaradi tega naprodaj brez odrezkov oblačilnih nakaznic.

* **Smrt gledališke igralki Yvonne Haultin.** Iz Berna poročajo, da je v nekem samostanu sklenila življenje nekdanja slavna igralka francoske Comedie Yvonne Haultin.

GLEDALIŠČE

DRAMA
Četrtek, 17. jun., ob 18.30: Skupno življenje, Red Četrtek.
Petek, 18. jun.: Zaprt.
Sobota, 19. junija, ob 18.30: Jesen. Red B. Nedelja, 20. junija, ob 18.30: Veliki mož. Izven. Zadržnikrat v sezoni. Znižane cene od 15 li-

* **C. G. Viola: »Skupno življenje«.** Igra v treh dejanjih. Slika modernega zakona. Konflikt med možem, ženo in ljubimcem. Osebe: Lorenzo Massari, advokat — P. Kovič, Magda, njegova žena — Saričeva, Guido Fiore — Nakrst, gospa Ferrante, Magda mati — Nablocka, Antonio — Kosič. Režiser: prof. O. Sest.

OPERA
Četrtek, 17. jun., ob 18.: Traviata. Izven. Cene od 28 lir navzdol.
Petek, 18. junija: Zaprt.
Sobota, 19. junija, ob 18.: Prodana nevesta. Izven. Cene od 28 lir navzdol.
Nedelja, 20. junija, ob 17.: Madame Butterfly. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

* **G. Verdi: »Traviata«.** Opera v treh dejanjih. Napisal Pave F. M., prevedel Niko Stritof. Osebe: Violetta — Vidaličeva, Flora — Poličeva, Anina — Ramšakova, Alfred — Čuden, Germont — Janko, Gaston — B. Sanci. Douchol — Anžlovar, Obigny — Dolničar, dr. Grenvil — Lupša. Dirigent: D. Zebre, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: ing. P. Golovin.

načrtu ilustratorja Maleša. Z Gradnikovo »Moderno špansko liriko« smo dobili knjigo, ki se uvršča med reprezentativna dela slovenske pesniško prevodne literature.

C. S. Viole »Skupno življenje«

Igro sodobnega italijanskega dramatika Cesare Giulia Viole »Skupno življenje« (Vivere insieme) smo sledili v teku zadnjih treh tednov v izvirnem gledališču (gostovanje igralske družine Ricci) in v slovenskem prevodu na torškovi premici.

Dramatik se to delo ostalo v stilih okviru konverzacijske igre, ki niti v redkih napetih trenutkih, ko se sproščajo konflikti, ne zapusti značaja umernice in z očitnim poudarkom besedne kulture zgrajene zgovornosti, v kateri se počasi izpuzuje vsa razburjanja kakor voda v pesku. Delo je značilen primer tiste sodobne dramatike, ki brez močnih umetniških ambicij in izredne domiselnosti obnavlja že tolikokrat obdelan snov zakonskih trikotov in se zadovoljuje z živahno zgovornostjo tam, kjer naj bi gledalca zgrabilo in pretreslo dogajanje. Zdi se, kakor da je tudi tu otopena občutljivost in morda je kar simptomatično, da se namesto zagrizenih izbruhov ljubosumnosti pojavljajo čeki in bančni računi kot zadnja življenjska problematika družbenega sloja, ki mu pripadajo tudi osebe Violeove igre. Zelo preprosta dramatska zgradba »Skupnega življenja« in nje v ničemer izredno dialektično težišče ne dajeta delu kakšne večje umetniške plemenitosti.

Etično-spoznavalna vsebina te igre je taka, da gremo žejni preko vode Kriza meščanskega zakona, ki se z jasnimi poudarki odraža v nji, ni niti zadostno osvetljena, kaj šele »rešena« v tistih problematsko-razčističnih oblikah, ki se večkrat pojavljajo v dobrih dramah. Dramatik ni spisal recepta za skupno življenje, marveč je prepustil samim gledalcem nalogo, da ga iščejo na podlagi njegove skromne diagoze o patologiji sodobnega zakona. — V čem

tin. V svojem 30. letu, potem ko je dosegla veljanske uspehe na odru, je dala gledališču slovo ter šla med nune, kjer jo je posvetil kardinal Verdier, znani pariski nadškof. Hautinova je nastopila uspešno tudi v vlogah nekaterih D'Annunzijevih dram, ki so jih uprizorili v Franciji.

* **Smrt priljubljene neapeljske igralka.** Prošli teden je umrl nenadne smrti v svojem stanovanju znani neapeljski komik Mimi Maggio, oče znanih komikov Benjamina in Enza Maggia. Komika je zadel kap.

* **Smrt Ulderika Robbe.** V Triestu je umrl bivši ravnatelj paroplovne družbe Austria-Trieste, Ulderik Robba. Pokojnik je bil nekaj časa član mestnega sveta ter tudi član borznega sodišča.

* **Začetek mladev v Milano.** Milanski listi poročajo, da se je začela mladev v mestu in okolici v ponedeljek 14. t. m. Za simbol so postavili mlatinico tuli na nekem mestnem trgu in ta prizor je privabil mnogo gledalcev.

* **Vino za mladiče in vejavce žita.** V italijanskih pokrajinah, kjer se sedaj vrši mladev in čiščenje žita, so dale pristojne oblasti na razpolago za mladiče in vejavce poseben obrok vina za pokrepanje pri napornem delu mladev. Potrebne količine vina dobe na razpolago župani pri svojih občinah.

* **Žrtve hude nesreče.** V Milano je postal žrtev hude nesreče ustanovitelj in ravnatelj milanskih nočnih gasilcev. Ponesrečil se je s svojim vozilom v trenutku, ko je vzel v roke fotografijo nekega člana svoje družine.

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi.** Po kratki in mučni bolezni je preminil podnadzornik policijskih agentov v pokopju g. Avgust Jerance. Zaprta soprogo, hčerko in drugo sorodstvo. K večnemu počitku ga bodo spremenili v četrtek ob pol 17. iz kapelice sv. Petra na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. — Za vedno je zapustila svoje vdova po zasebnem uradniku ga. Rozalija Tomčeva, rojena Rovensky. Pogreb blage pokojnice bo v četrtek ob 17. iz kapelice sv. Jakoba na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. — Po hudi bolezni je 14. t. m. umrla ga. Marija Mihelčeva. Rajnko so pokopali večerj popoldne pri Sv. Križu. — Pokojnim naj bo chrnjen blag spomin, svojem ga izrekamo naše iskreno sožalje.

u— **Literarni večer Mare Tavčarjeve** bo drevi 17. t. m. ob 19. uri v franciskanski dvorani. Uvodno besedo bo izpregovoril Vlacav Držaj, nakar bo nastopila Meta Pugnleja, ki je pred dnevi z odličnim uspehom prestala avdicijo v Drami. Recitirala bo čuvstvene pesmi, posvečene predvsem materam. Vlacav Držaj bo bral »Štiri letne čase«, v katerih opisuje Belo Krajino, kjer je najdlje službovala. Bralni večer bo obogatila gospa prof. Bizjakova s tremi koncertnimi točkami: Cui »Impromptu«, Grieg »Eroika« in Borodin »Nokturno«. Večer bo torej prav pester in zasluži lep obisk.

u— **Glasbena akademija.** Na prvi sk'epni produkciji bodo nastopili učenci prof. Dariana, Launa, Ravnika A. Sedibauerja, Slaisa in Skerjanca. Na sporedu so skladatelj: Alfano, Borodin, Bortkiewicz, Corelli, Debussy, Čalkovski, Weber, La'o, Skrbabin, od slovenskih pa S. Premrl (Kvartet v d-duru) in L. M. Skerjanc. Nastop bo 18. t. m. ob 19.15 v veliki filharmonični dvorani. Sporedi po 3 Lire, za dijake 1 Liro so na razpolago občinstvu v Knjižarni Glasbene Matice.

u— **Nedeljska produkcija šole Glasbene Matice,** ki je obenem zadnja produkcija v letošnjem letu, bo imela naslednji spored: najprej bo zapel mladinski zbor tri narodne pesmi v Tomčevi prireditvi, in sicer: Vrabčeva, Tri tičice, Prišla je miška; za tem pa tri mladinske zbere s spremljevanjem klavirja, ki jih je zložil P. H. Sattner, in sicer: Sveti Matija, Mica Butica in Kralj Matjaž. Sledita dva nastopa solopcev. Basist Korosec Ladko iz šole ravnatelja Betetta bo zapel Premrov »Memento mori« in Lortzingovo arijo iz opere »Vormski orožer«. Pri klavirju Silva Hraščev. Iz šole prof. Wistinghausnevo bo nastopila Vidmar Draga ter zapela Lajovčev pesem o Tkalcu in Puccinijovo arijo iz opere »La Boheme«; pri klavirju Marta Bizjak. Sledil bo nastop šolskega zbora, in sicer najprej kot ženski zbor s spremljevanjem klavirja ter bo zapel Santlovega Ribla in Malo predico, nato pa kot mešan zbor

je kriza meščanskega zakona? V popolnem prevladovanju hedonističnega življenjskega načela nad npravnim načelom dolžnosti odpovedi in vzajemne poštovanosti. Ugodje, stopnjevanje v najvišji, neizrazljivi smoter osebne sreče (a brez vsake duhovne vsebine, sreče kot golega senzualnega fortissima življenjskega ugodja) je edino merilo uspešnosti zakonskega sožitja.

Odvetnik Massari in njegova žena Magda živita že sedem let v zakonu. Z odvetnikovim denarjem lahko živi žena v luksuzu in brezdelju in celo tašča si lahko vzdrži osem-sobno stanovanje in isti hiši. Zemi ni nikdar dovolj ugodja; hoče imeti moža zase, kar je zelo nejasna zahteva, in ker je mož močno zaposlen, če hoče vzdržati breme tega skupnega življenja, si žena izbere ljubimca — skoraj tako dolgačasno, živčno razdražljivo in nenasitno meščansko bitje, kakor je Magda. Njeno pravilo, da naj se žena prilagodi možu in mož ženi, je edin praktični nauk te igre vendar je prav Magda tista, ki je najmanj zmožna prilagoditve moževemu življenju. Njena življenjska volja sploh ne pozna npravnega imperativa dolžnosti. — Lorenzo Massari je najzanimivejša oseba te igre. Po letih je starejši od žene, pridobil si je veliko življenjsko izkušenost, ki mu dopušča zdrave ironije do vseh človeških zadev in izreden duševni mir. Odkritje žemine nezvestobe na spravi z ravnotežja. Je značilen proizvod tistega časa, ki se je oblikoval v borbi med interesnimi skupinami kapitala in čigar mir se v nemali meri naslanja na črkovno knjižico Zato si lahko prvočisti »sodobno« masčevanje: da za ceno 25.000 lir poniža brez običajnih scen ljubosumnja žene inega ljubimca in ženo samo ter s tem udarcem pretrga iluzorične vezi meščanske »osrečevanja« obeh ljubimcev. Ob koncu igre je trikot razbit, toda odnos med zakoncem ostaja nerešen. Sprito Lorenzove popustljivosti je tu moč samo šele razumeti zakon, če je Magda vendarle notranje dozorila in se otresla svoje izprižene razvajanosti. Vsekar je

Sattnerjevo Pozimi iz šole, Aljažovo Skroto, Ferjančičev Tone sonce, tone in Lajovčeve Pastirce. Mladinski in šolski zbor bo spremljala na klavirju Mirca Sancišova, vodil pa ravnatelj Mirko Polič. XI. javna produkcija bo v nedeljo 20. t. m. ob 14.10. v veliki filharmonični dvorani. Podrobni spored v knjižarni Glasbene Matice.

u— **Diplomski koncert.** V veliki filharmonični dvorani bo v ponedeljek 21. junija ob 7. klavirski koncert, ki ga priredi absolutnega Glasbene akademije gospodična Ogrin Ksenija. Zelo nadarjena pianistka, ki je svoje znanje pokazala že na nešteti javnih nastopih zavoda, je učenka priznanega klavirskega pedagoga in skladatelja J. Ravnika. Sporedi po 3 Lire, za dijake 1 Liro bodo na razpolago v knjižarni Glasbene Matice.

u— **V zvezi z »Umetniškim zbornikom« in »Umetnostjo«** opozarja B'lofilška založba v Ljubljani, da odklanja sleherno odgovornost za morebitno škodo, ki bi nastala komu z naračanjem ali plačevanjem njenih publikacij v roke nepooblaščenim in nezaodnostno legitimiranim osebam. Ugotovilo se je namreč, da se v poslednjem času neka oseba, ki je založba v to ni pooblastila, zglaša in predstavlja zasebnikom kot inkanast in založbe. Na ta način skuša v zvezi z njenimi publikacijami sklepati nezne pogodbe in sprejemati naplačila. Kdor koli bi prišel na sled ponovnemu podobnemu poskusu, je vlnjudo naprosen, da zadevno takoj naznani založbi, ki mu stroške za to rade volje poravnava. Za naplačila na račun te založbe je edino upravičena stalna nameščenka, ki ima v ta namen od založbe izdano pravilno podpisano pooblastilo in legitimacijo.

u— **Neobvezno za nakup** bodo knjige v knjižarni ŽUZEK JOŽE že od jutri (v petek) naprej vsakomur na ogled.

u— **Pouk modernih jezikov.** — Novi (Turjaški) trg 5. Italijansčine, nemščine, francoščine se hitro in praktično naučite po naši metodi. Združen pouk slovnice in konverzacije. Depo'danski, popoldanski in večerni trimesečni tečaj. Prijavite se v naše poletne jezikovne tečaje, ki se začno z julijem. Prijave vsak dan od 8.—12. in od 14.—16. ure: Novi (Turjaški) trg 5. Instrukcije.

u— **Tečaj za sprejemne izpite.** Stariš! Vabimo Vas, da svoje otroke, ki ste jih prijaviili za sprejemni izpit na gimnazij, vpišete v naš pripraviljalni tečaj, ki se začne v ponedeljek 21. junija. V tečaju poučujejo profesorji. Priprava vestna. Honorar nizek. Prijavljanje vsak dan od 8. do 12. in od 14.—16. ure: Novi (Turjaški) trg 5. Instrukcije.

u— **Nesreče.** V ljubljanski bolnišnici je bilo sprejelih v torek spet več ponesrečenec, med njimi po večini mladina. Tramvaj je podrl 4 letno hčerko natakarkja Janjo Povsetovo iz Ljubljane in ji prizadel poškodbe po vsem telesu. Pri nogometni igri se je zlomil levico 15 letni dijak M'ro Potončnik iz Ljubljane, 16 letni sin kurjača Izidor Šobenik iz Ljubljane je padel z vrtiljaka in se poškodoval na glavi. Franc Adamič, 8 letni sin posestnika, je padel in si zlomil levico. S koso se je vrezal v levo nogo 13 letni posestnikov sin Anton Jarc iz Črne vasi. 47 letnega delavca Albina Lesjaka pa je nekdo po nesreči udaril tako hudo poglavlja, da je moral poiskati zdravniško pomoč v bolnišnici.

Z Gorenjskega

Pokrajinski načelnik dr. Rainer je 1. in 2. junija obiskal javne ustanove na Gorenjskem. Pripeljal se je preko Ljubelja na Golnik ter si je ogledal bolnišnico, nato pa je bil sprejet na Bledu, kjer mu je obišrnerje poročal skupinski vodja SS Rössener. Drugi dan se je dr. Rainer peljal najprej v Begunje, nato pa k ribogojnici v Bohinjski Bistrici. Preko Bleda se je odpeljal na Jesenice, kjer je obiskal železničarsko šolsko taborišče in je bodril tečajnike k požrtvovalnosti. Ogledal si je tudi gradnjo nove jeseniške bolnišnice ter šolski tabor in otroški dom v Gozdu-Martuljku. Od tod se je čez Korensko sedlo vrnil v Celovec.

Gospodarski razvoj na Gorenjskem. Koroski deželni gospodarski svetovalec inž. Winkler se je zadnje čase posvetoval z okrožnimi načelniki, deželnimi svetniki in štabi gorenjskega gospodarstva v Radovljici, Kranju in Kamniku o važnih sedanjih gospodarskih vprašanjih. Sporočene so bile želje posameznih obratov. Pred kratkim je bilo tudi gospodarsko zborovanje v Volšperku, kjer so obišrnerje pravnavali gospodarske nalge in potrebe na Korškem in Gorenjskem.

Skupno zborovanje Celovca in Kranja. Celovski in kranjski okraj, ki sta zvezana

po Karavankah, sta nedavno poslala svoje okrožne in krajevne voditelje k zboru v Kranj. V medsebojnih razgovorih so eni in drugi spoznavali razmere v obeh okrožjih. Za sprejem in nastanitev gostov je poskrbel kranjski okrožni vodja Kuss. Okrožni vodja dr. Pototschnigg iz Celovca je obravnaval sodobno stanje z geslom: Glavo pokonec, oči odprte, pogled v Führerja. Pokrajinski govornik Kenda je pjasnjeval sedanje stališče Nemčije, orožniški stotnik je govoril o židovstvu, dr. Koschier pa o zgodovini Kranja in Gorenjskega. Naposled je dr. Pototschnigg predaval o potovanju po nemškem naseljeniskem ozemlju na vzhodu okoli Lublina. Zborovalci so si ogledali zanimivosti Kranja in obiskali tudi pokopališče.

Okrožni zbor mladinskih skupin v Kamniku je bil nedavno na spornem prostoru, izostale so samo zastopnice mladine iz litijanskega okraja. Po jutranjem slavu so bile spornate vaje in pevška tekma. Popoldne so razdelili nagrade. Vsaka udeleženica je dobila spominski list s Hitlerjevo sliko. Dan je bil zaključen s pestrin večerom, na katerem je nastopila mladinska skupina iz Celovca.

Socialni skrbniki kamniškega okraja so bili sklicani v Kamnik. Okrožni uradni vodja Kmetiteh je dal navodila za razširjeno zmsko pomoč v vojni. Sledili so razni referati o stanju v kamniškem in kranjskem okrožju.

Na Jesenicah se je poslovil železniški nadzornik Ferdinand Besotta, ki je pre-

SPORT

Novo življenje na atletskih terenih

V nedeljo dopoldne prvenstveni miting za moške po društvi, bodisi na igrišču v ški ali pa na stadionu

V nedeljo se bo začelo novo življenje na lahkootletskih terenih, in sicer najprej s tekmovalcem za prvenstvo moških po društvi.

Prireditev je zamišljena tako, da bodo iz posameznih tekmovalcev v tekih, skokih in metih izšli klubski prvaki, mimo tega pa bodo vse točke privlačne tudi zaradi tega, ker bodo v vsakem finalu nastopili najboljši predstavniki vseh sodelujočih društev, med katerimi se bo gotovo razvila ogorčena borba za mesta. V teh zaključnih nastopih bo videti vse, kar je trenutno vrednega in pomembnega v naših lahkootletskih vrstah.

Tekmovalje bo po že objavljenem razpisu na stadionu Hermes v ški, če bodo do tedaj končana obnovitvena dela na tekaški, ki so zdaj v teku, sicer pa bodo prireditelj preselili svoj glavni stan s tekmovalci vred na stadion ob Vodovodni cesti. Organizacijo bo imela v rokah atletska sekcija Hermes s pomočjo predstavnikov ostalih dvh klubov, Ilirije in Planine. Vsi, ki mislijo nastopiti, se pri tej priliki opozarjajo še enkrat, da je zadnji rok za prijave prihodnji petek in da mora vsak nastopajoči imeti predpisano sportno dovolilnico.

Enako atletske tekmovalje za dekleta bo v nedeljo dne 4. julija t. l. skupno z izbirnim tekmovaljem v teku na 100 m, o katerem objavljamo podrobnj razpis kar v nadaljevanju.

Razpis

izbirnega teka na 100 m

Dnevnik »Gazzetta dello Sport« razpisuje pokrajinsko izločilno tekmovalje za državno tekmovalje na 100 m, ki ga organizira lahkootletska zveza v Ljubljani dne 4. julija t. l.

Tekmovalje bo na spornem igrišču Hermes. Poziv tekmovalcev in razdelitev šte-

še je bilo spornih dogodkov ob zadnjih praznikih, samo bolj z zamudami in v odlokih nam prihajajo viri in vesti, po katerih ponatiskujemo vsaj najvidnejše, da bodo tudi naši čitatelji v tekočem.

Predvsem se n'mo nič zapisali o lahki atletiki, ki je zdaj na vseh koncih in krajih v velikem zagonu (Pri nas je bilo treba vrniti kratek odmor, ker tekašiča žel se n'so v zadovoljivem stanju.) Tu mislimo najbolj na živčno delavnost po ostalih pokrajinah, kjer so v nedeljo že spravili pod streho drugi del sporeda za vse klube iz nacionalne divizije, kar pomeni, da je bilo v zadnjih 14 dnevih na startu vse kar kaj pomeni na atletskih terenih. To nedeljo so bile velike atletske prireditve v Milano, Bologni, Rimu in Vicenzi. Med pomembnejšimi uspehi teh mitingov bi bilo omeniti naslednje:

V teku na 100 m se je izkazal znani sprinter Mariani, ki je slednjič le prišel pod 11 sekund, in sicer na 10.8. V teku na 1500 m se je v Bologni izkazal naš ožji rojak Košr, ki je zasedel prvo mesto s časom 4:01.2 pred nevarnim nasprotnikom D'Ercoleom (s 4:02.2). Na enakj progi vzbujala najboljša nade komaj 18 letni Rossi, ki je v Milano tekli 4:03. »Stari« Lanzi je nastopil v Vicerzi in je na 400 m zabil čas 49.3. Dolgoprogzi Beviacqua je šel na prgo v Torino in je zmagal na 10 km v prav dobrem času 32:03.8. Znani metalec kladiva Taddia je bil na stadionu v Rimu in je prvič letel vrgel preko 50 m — a! natančno do 50.87 m.

M nulo nedeljo je bila po Italiji organizirana tudi dolga vrsta izbirnih tekmovalj na najkrajši progi — podobna prireditve po prvo nedeljo julija tudi pri nas — v kateri je nastopilo mnogo novih in mnogo obetajoh atletov, večnoma v prvih poskusih. Doseženi časi so v splošnem prav zadovoljivi, saj se gibljejo znanke zmagovalcev skoraj izključno na višinah do

mešem v Knittelfeld. Postajenačelnik v Leeseah, Franc Seitzmann, je povisan v železnikega višjega tajnika, enako postajenačelnik v škojfi Loki, Jožef Windholz.

Smrt bivšega Tržičana. V 72. letu je umrl v Köflachu upokojeni tovarniški ravnatelj Karel Siegleleider. Svoj čas je bil ravnatelj Malijeve tovarne za čevlje v Tržiču, kamor je bil prišel pred 47 leti in se povzpel do obratovodje. Svoj prosti čas je posvečal nemškemu društvu. Že 70letnik se je pred dvema letoma kot član oddelka SA udeležil zasedbe Spodnjega štajerskega. Zapustil je vdovo iz Roosove družine v Kranju, hčerko in sina.

Mestno kopališče v Radovljici je bilo letosno pomlad delno popravljeno, nakar so ga odprli letošnjo sezono. Okrožna hranilnica, lastnica kopališča, je vodstvo in upravo izročila za letos hotelirju Hubertu Kleweinu.

Državni uradni vodja Steinwarz, šef urada za poklicno vzgojo v Berlinu, je nedavno obiskal Koroško. Posvetoval se je z obratovodji o vprašanjih naraščaja v raznih poklicih. V spremstvu nadomestnega pokrajinskega vodje Thiemela je obiskal neki koroški rudnik, nato pa se je pripeljal tudi na Gorenjsko, kjer si je ogledal nekatere obrate.

Smrtna nesreča. Iz St. Vida ob Savi poročajo: Delavec France Japelj iz Poljane, star 54 let, je tako nesrečno padel po kletnih stopnicah, da si je zlomil tilnik. Bil je na mestu mrtve in so ga pokopali dne 5. t. m.

Prva dva plasirana v pokrajinskem izločilnem tekmovalju se bosta udeležila narodnega polfinala, ki bo dne 18. julija. Kraj bo kasneje objavljen.

Prijave sprejema tajništvo zveze do 2. julija do 18 na Bleiweisovi 1a. Prijavnica znaša 1 liro. Pri prijavi mora tekmovalce razen osebnih podatkov izjaviti še za kateri klub, ustanovo, solo, oddelek. Dopolnoro bo tekmoval. Imeti mora izkaznico Fidal ali sportno izkaznoo Ljubljanske zveze ali časasno izkaznico.

Tekmovalja na »100 m« se lahko udeležijo tekmovalci III. razreda Fidal in vsi, ki so vpisani v zvezo v Ljubljani, oni, ki nimajo nobene izkaznice, si lahko nabavijo časasno izkaznico zveze v Ljubljani, ali jih izdaja proti vplačilu 1 liro. Vsek tekmovalce mora zastaviti za številko 3 lire, ki se mu povrne, ko vrne številko.

»Gazzetta dello Sport« je razp'sala sledede nagrade: prvemu darilo v vrednosti 50 lir, drugim enajstim plasiranim v finalu kolajno iz pozlačenega bronu, posrebrenega bronu in bronaste CONI bo podelil posebno nagrado klubu, ki bo imel v finalu največ točk, po oceni da gre prvemu 12 točk, drugemu 11 točk itd.

Za primere, ki n'so predvideni v tem razpisu, veljajo tehnična pravila lahkootletske zveze.

Morebitne pritožbe je treba oddati vrhovnemu sodniku 15 minut po končanem tekmovalju, ob priložitvi pristojbine 25 lir, ki se vrne, ako bi bilo pritožbi ugodeno.

Lahkootletska zveza ne odgovarja za poškodbe, ki bi jih mogli dobiti tekmovalci ali ostali pred tekmovaljem ali med njim ali pozneje.

Še pripisi k praznikom

11.2 ali 11.3. Koliko jih ima Ljubljana takih?

Z nogometnih terenov moramo dodatno zabeležiti dva velika dogodka v Nemčiji, na katerih je bilo vsega skoraj 60.000 gledalcev. To sta bili ob polfinalni tekmici za remški pokal, ki sta se v Stuttgartu in Hannoveru končali s precej nepričakovanimi izidoma. Dunaška Vienna se je dala poraziti od komaj nevarnega tekmeoca iz Saarbrückena, medtem ko je Dresdner SC uveljavil svojo premoč nad Holstein-Kielom, onoj enajstorci, ki je v prejšnjih prvakih izločila samega nemškega prvaka Schalke 04. V številkah sta se obe zmagi glasila takole: Saarbrücken SC — Vienna 2 : 1, Dresdner SC — Holstein Kiel 3 : 1. Finale bo 27. junija v berlinskem olimpijskem stadionu.

Na plavalnih tekmah v Torinu, ki so veljale za prvenstvo Piemonta, je na 100 m prosto startala Draguša Finc in zmagala s časom 1:15.8.

V nedeljo je bila izvedena dirka za cestno državno prvenstvo profesionalov, na kateri je zmagal Mario Ricci, ki je prevzelo 245 km dolgo prgo v 7 urah in 32 min., s povprečno hitrostjo 32.450 km na uro. Udeležba je bila kljub odsotnosti mnogih znanih dirkačev, med njimi tudi zadnjega prvaka Coppia, prav številna. Dirkači so nekoliko trpeli zaradi vročine.

Neka gospa Blankers-Hoen je bila pred dnevi še omenjena v tej rubriki, in sicer zaradi svojega novega svetovnega rekorda v skoku v višino. Zdaj jo poročila iz Holandske omenjajo ponovno, in sicer zaradi izredno dobrega časa, ki ga je dosegla v teku na 80 m z zaprankami s časom 11.6. čeprav sta ji pri tem nagajala voda in veter. Na 100 m je ta gospa zabeležila čas 12.1, v skoku v višino pa 1.60 m.

F

Po kratki in mučni bolezni nas je za vedno zapustil naš ljubljani sopro, skrbni očka, sin, brat, stric in svak, gospod

JERANČE AVGUST

podnadzornik policijskih agentov v pokoju

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, dne 17. junija 1943 ob 1/25.

MODA IN DOM

Moderne dvodelne obleke

O nobeni drugi obleki ne moremo trditi, da vlada neomejeno že nekaj let v modi — z dvodelno obleko pa je tako, da se je nismo naveličale niti ženske niti moda, čeprav bo menda že pet let tega, ko se je prvič pojavila na modni »pozornici«. Kajpada se dvodelna obleka spreminja, kakor se spreminja moda. Včasih je njen kazak kratek in ozek, potem spet dolg in širok, zvončast ali naguban. Le nad vse praktično bistvo dvodelne obleke se ne spreminja, kajti v dejstvu, da je to obleka s posebej izdelanim krilom in posebej izdelanim živetom, tiči skrivnost njene priljubljenosti in njenega uspeha. Pri dvodelni obleki bomo ostale torej tudi to poletje! Kako si zamišljata moda moderno dvodelno obleko, je videti na naši skici.

Prva dvodelna obleka, ki jo prinašamo, je iz naravnobarnega platna ali naravnobarnih svile ter ima posebno prišite žepke. S svojim prekrstnim krojem se posebno lepo poda nekolič debeljšim postavam, ker jih napravi vitke. O drugi vam lahko izdamo, da je narisana po zamisli slavne pariskega ustvarjalca mode Lucien Lelonga. Je to nova dvodelna obleka z zvončastim krilom — doslej pa smo bile vajene le dvodelnih oblek z ozkim ali nagubanim krilom. Tudi kazak živetja je zvončasto nabran in učinkuje kakor graciozen volan za pasom. V živet je pripet cvetlični vožek, novi pa so kratki rokavi z belimi manšeti.

Po jutranjih opravkih

Na trg ali če gremo po raznih opravkih v mesto, si oblečemo najpreprostejšo pral-

no obleko iz živobarvnega ali vzorčastega tvoriva. Docela novi so šivi na krilu, ki jih razmestimo v obliki žarkov in ki dajejo krilu pravo zvončasto širino.

Nasveti

Raztrgane komolce na deški obleki prav lepo zakrpano tako, da izrežemo izpod žepov suknjica ustrežajoči kos tvoriva, ki ga nadomestimo s kakršnokoli podlogo. Ta kos potem vsijemo v raztrgane komolce. Da je zakrpani del tem manj opazen, ga zakrpano z nitkami istega blaga, ki jih lahko izvlečemo iz širokih robov na šivih.

Gumijaste galoše čistimo najbolje z vlažno krpo, potem pa jih obrišemo do suhega z mehko krpo. Prav je, če v peto vložimo nekoliko slojev svilenega papirja, ki prepreči, da se ne bi prehitro obrablili tisti del galoše, ob katerega se drgne peta čevlja.

Kuhinjski predpasnik lahko izdelamo iz 80x80 cm velikega štirikotnika tkanine. Spodnji ogel tega štirikotnika odrežemo za žep, zgornji pa zavijemo in tam izdelamo gumbnico, skozi katero pripenemo predpasnik na obleko. Na obeh straneh prišijemo trakove, s katerimi predpasnik zavemo. Ta praktični vojni predpasnik z lahko peremo in likamo — glavno pa je, da zanj ne potrebujemo mnogo tvoriva.

Kazni zaradi prestopkov proti prehranbenim predpisom v Ljubljani

Ljubljana, 16. junija,

Kraljeva kvestura v Ljubljani je od 1. do 31. maja t. l. izrekala zaradi prekrškov proti prehranbenim predpisom in zaradi nelojalne spekulacije naslednje kazni:

zaradi povišanja cen: Maks Sever, trgovec, Ariella Rea 5, 2000 lir globe; Angele Kastelic, gospodinja, Sušica 10, 500 lir globe; Franc Suštar, trgovec, Dolenjska cesta 12, 2000 lir globe; Alojz Dolničar, gostilničar, Gradišče 13, 500 lir globe; Ciril Kregar, trgovec, Medvedova 8, 2000 lir globe; Marija Kahne, gostilničarka, Medvedova 8, 1000 lir globe in 10 dni zapore obrata; Vincenc Zalaznik, poslovođa »Konzumne zadruge«, Janševa 7, 1000 lir globe; Ivan Božič, trgovec, Grubarjevo nabrežje 18, 1000 lir globe in 10 dni zapore obrata; Terezija Velkavrh, gostilničarka, Židovska steza 4, 1500 lir globe in 15 dni zapore obrata; Alojzija Junker, prodajalka, Mala čolnarska 3, 500 lir globe; Anton Kovatič, lastnik mlekarne, Celovška 69, 500 lir globe; Marija Hotko, prodajalka, Mandeljeva 7, 500 lir globe in 10 dni zapore obrata; Helena Pečovnik, prodajalka, Mandeljeva 7, 500 lir globe; Terezija Orel, trgovka, Galjeva 174, 500 lir globe; Marija Kramar, prodajalka, Nove Jarše 9, 300 lir globe; Ivana Planinšek, gospodinja, Mandeljeva 15, 500 lir globe; Agneza Znidaršič, služkinja, Kopališka 8, 500 lir globe; Marija Sörgo, gostilničarka, Društvena 34, 1500 lir globe; Marjan Glavnik, trgovec, Pogačarjev trg 1, 1000 lir globe; Franciška Kern, gospodinja, Samova 4, 500 lir globe in 8 dni zapore obrata; Jurij Culberk, trgovec, Kolodvorska 34, 1500 lir globe; Ana Zajc, prodajalka, Krakovska 3, 500 lir globe in 10 dni zapore obrata; Marija Cemažar, gospodinja, Mandeljeva 4, 500 lir globe; Ivana Breskvar, gospodinja, Mandeljeva 3, 500 lir globe; Alojzija Čizman, gospodinja, Veliki Stradon 12, 500 lir globe; Ursula Goli, gospodinja, Trnovska 1, 500 lir globe; Marija Gorišč, gospodinja, Mivka 2, 300 lir globe; Marija Klaužar, gospodinja, Zbaniškova 12, 500 lir globe; Marija Stresen, trgovka, Trnovska 8, 500 lir globe; Marija Gros, gospodinja, Milčinskega 69, 500 lir globe; Ivana Vehar, gospodinja, Gradaška 12, 500 lir globe; Ivana Novak, gospodinja, Zaloška 175, 500 lir globe.

zaradi zlorabe prevoza govedine: Karl Krušič, delavec, Vico Castagneto 69, 500 lir globe;

zaradi opustitve prijave nakupa prašiča: Albina Pirš, gospodinja, Šišenska 20, 500 lir globe;

zaradi opustitve prijave nakupa prašiča in zaradi skrivnega zakola: Josipina Ska-

zaradi prepovedanega nakupa mesa in mleka: Leopold Polajnar, zasebnik, Sv. Petra cesta 2, je bil ovađen vojaškemu sodišču;

zaradi zlorabe prevoza govedine: Karl Krušič, delavec, Vico Castagneto 69, 500 lir globe;

zaradi opustitve prijave nakupa prašiča: Albina Pirš, gospodinja, Šišenska 20, 500 lir globe;

zaradi opustitve prijave nakupa prašiča in zaradi skrivnega zakola: Josipina Ska-

E. I. A. R. — Radio Ljubljana

Parliamo l'italiano

Schema della XIX lezione che verrà tenuta dal prof. dott. Stanko Leben mercoledì, il 26 giugno, ore 19.

Tu natisnjeno besedilo je samo ključ za vse one, ki slede pouku italijanske po

LEZIONE DICIANNOVESIMA

Comparazione

alto	(così) alto come; (tanto) alto quanto... più alto di (che) meno alto di (che)	il più alto di; altissimo
alta	(così) alta come; (tanto) alta quanto... più alta di (che) meno alta di (che)	la più alta di; altissima
alti	(così) alti come; (tanto) alti quanto... più alti di (che) meno alti di (che)	i più alti di; altissimi
alte	(così) alte come; (tanto) alte quanto... più alte di (che) meno alte di (che)	le più alte di; altissime

NB! — È il più alto di tutti i monti. — È il monte più alto

buono più buono, migliore il più buono, benissimo, ottimo
cattivo più cattivo, peggiore il più cattivo, cattivissimo, pessimo
grande più grande, maggiore il più grande, grandissimo, massimo
piccolo più piccolo, minore il più piccolo, piccolissimo, minimo

Ho aspettato invano più di mezz'ora. — La carne mi piace più del pesce. — È tanto sciocco quanto sgarbato. — Il Belgio è più popolato che la Francia. — Era il meno sciocco tra gli altri. — È il più buono di tutti noi. — Roma è più vasta di Firenze. — È più facile dire che fare. — Era un uomo più vicino al cinquanta che al quaranta. — Il diamante è più duro dell'acciaio e del ferro. — Quanto più alti sono i monti, tanto più profonda sono le valli (Più alti sono i monti, e più profonde sono le valli). — Il maggiore dei suoi figliuoli aveva quattro anni più del minore. — La lotta economica fra le nazioni è più spietata della lotta militare fra le nazioni stesse. — In questa guerra l'aviazione ha

Esercizi

1) Formate intere proposizioni di grado comparativo: Questo vino è ... Chianti. — Non ho mai veduto una commedia ... noiosa. — L'autunno è ... caldo l'estate. — In questo bicchiere c'è ... acqua ... vino. — Il platino è ... prezioso l'oro. — La bicicletta è ... veloce l'automobile. — I fiori sono ... belli ... utili. — È facile distruggere ... fabbricare. — Ho ... sonno ... fame. — L'olio è ... leggero ... l'acqua. — Il leone è ... feroce ... la tigre. — D'inverno i giorni sono ... brevi ... le notti. — Io sono di

le, gospodinja, Pohlina 13, 1000 lir globe; Josip Zorko, mesar, Trnovska 13, 1000 lir globe;

zaradi kopičenja jabolk: Agneza Stular, trgovka, Ciril-Metodova 37a, je bila ovađen vojaškemu sodišču;

zaradi kopičenja živil, dr. Karl Zajc, nameščenec, Tržna 7, 2000 lir globe;

zaradi zaračunavanja kruha, ki so ga postregli strankam v količini živilske nakaznice, med obedom po določenih cenah: Julij Guštin, poslovođa restavracije »Slamič« Ariella Rea 6, 1000 lir globe;

zaradi izročitve odrezkov živilske nakaznice za dobavo določenih količin kruha vnaprej: Franc Kranjc, pek, Na Peči 32, 1000 lir globe in 10 dni zapore obrata; Vera Murgelj, uradnica, Janežičeva 12, 300 lir globe;

zaradi nakupa racioniranih živil brez živilske nakaznice: Milan Paravanja, učenc ljudske šole, Nemška 28 je bil ovađen okrajnemu civilnemu komisariatu v Kočevju;

zaradi prodaje racioniranih živil brez odvzema odrezkov živilske nakaznice: Franciška Kušar, trgovka, Vodnikova 238 je bila prijavi vojaškemu sodišču;

zaradi prodaje racioniranih živil z odvzedom odrezkov živilskih nakaznic, ki jih je izdala druga občina: Franc Ažman, trgovec, Tržška 146, 500 lir globe;

zaradi neprijave žitne moke: Filip Sibenik, tovarnar Rožna dolina X/2, 1000 lir globe;

zaradi prodaje vina po povišanih cenah in brez predpisane fakture: Anton Puntar, trgovec, Logatec, je bil prijavi okrajnemu civilnemu komisariatu v Ljubljani;

zaradi razprodaje oblačilnih predmetov: Ferdinand Ambrožič, poslovođa trgovine, Verstovškova 22, 500 lir globe in 60 dni zapore obrata; Drago Mavko, natak, Kolodvorska 18, 2000 lir globe in 30 dni zapora;

zaradi opustitve prijave čevljev in prodaje čevljev brez osebne izkaznice: Edvin Pauer, trgovec, Zaloška 48, 2000 lir globe;

zaradi prodaje lesnih izdelkov po neodobrenih cenah: Klodilja Strle, trgovka, Koblarjeva 11, 500 lir globe;

zaradi izdelovanja in prodaje dežnikov po neodobrenih cenah: Adolf Mikuš, trgovec, Groharjeva 8, 500 lir globe;

zaradi prodaje otroških vozčkov in tričkov po neodobrenih cenah: Lavoslav Kováč, poslovođa, Medvedova 3, 1000 lir globe; Leopold Ambrož, mehanik, Podmilščakova 38, 500 lir globe;

zaradi nerednega vodstva registra: Mihael Majcen, gostilničar, Izanska 3, 1500 lir globe in 15 dni zapore obrata; Amalija Kalc, gostilničarka, Vošnjakova 4, 1500 lir globe in 15 dni zapore obrata;

zaradi prepovedanega nakupa mila: Valentin Jadrn, upokojenec, Ariella Rea 14, 500 lir globe;

zaradi prodaje krtač in čevljev po neodobrenih cenah: Alojz Armič, obrtnik, Campova 12, 1000 lir globe; Anton Simenc, obrtnik, Breg 2, 1000 lir globe; Oskar Ebenspanger, trgovec, Puccinjeva 18, 1000 lir globe;

zaradi trgovske spekulacije in prodaje raznega blaga po neodobrenih cenah: Mirko Tršan, poslovođa, Mirje 6, 1000 lir globe;

zaradi uporabe živilskih nakaznic oseb, ki niso živele v družinski skupnosti: Marija Jeran, gospodinja, Ariella Rea 8, 1000 lir globe in 10 dni zapora;

zaradi nepravilne uporabe živilske nakaznice: Alojzija Gornik, gospodinja, Predjamska 14, 1000 lir globe in 10 dni zapora, Ana Nazor, gostilničarka, Sv. Petra 7, 500 lir globe;

zaradi prepovedanega trgovanja z živilskimi nakaznicami: Antonika Kredar, prekupevalka, Križevniška 7, 1000 lir globe in 30 dni zapora;

(Nadaljevanje prihodnj.)

Perene Kormendi:

ZMOTA

Roman

Komaj opazno je zardel; malo je manjkalo, da ni vprašal, ali ni stalo to mnogo denarja. Težko in ravno v zadnji sekundi je požrl te besede.

»Pokaži, prosim te.« Andrej je vzel po eno posetnico in po en dopis. »Da. Če niso slabe, a ta barva mi ne ugaja, gladka belina je skoraj resnejša, ta slonokošena barva, to je Aničin pastelni okus, ona je vse to urejevala... S temle imaš tudi nekaj dela; mislim, naj uredi to tvoja tajnica, da ne boš predolgo odlašal.«

Ob zadnji besedi se je zresnil in bežno, kakor slučajno, pogledal in Janko obraz. »Dodelil sem ti Ilono Szabovo. Doslej je delala v tajništvu, v pravnem odseku. Stara, grda, zanesljiva, odlična delavka je in se dobro razume na svoj posel.«

»Stara in grda? Lep svak si mi!« Janko se je zasmel, a čutil je, da zveni v njegovem smehu nekaj mučni, ostri ton.

Tudi Andrej se je zasmel. »Da, fant, ženske, ki delajo, se hitro postarajo in postanejo grde. Kratko malo, Agica je tudi sestavila seznam vseh, ki so ti častitali... tukajle sem ga vzel seboj. Pošljem ti ga. V njem sta dve rubriki, važnejše znanice bosta morala obiskati... da, to je mučna formalnost, a morata se ji podvreči, že v vajinem lastnem interesu. Ostali dobijo dopise. Seveda si morata z Ano še pregledati seznam, Agica je sestavljalaake skupini kar tako po svoji glavi, ali recimo — strogo z rodbinskega stališča. Ako pa bi hotel v njem kaj izpremeniti...«

Uthnil je. Ob sta čutila, da se je glasil ta nedokončani stavek jako slabo, kakor da izkazuje milost, tako kot nekako milostno dovoljenje.

Andrej je pohitel, da bi popravil slab vtis:

»No, to je pač v vsakem oziru vajina stvar... Zdej pa bi morda začela s predstavljanjem.« Stopil je k drugimi vratom sobe in zaklical: »Ilona, prosim vas, ako so že zbrani, naj pridejo noter.«

Skozi nizka, obložena vrata je stopilo nekaj moških in žensk, z obrazi napetimi od slovesnega pričakovanja, z radovednimi pogledi.

»Dobro jutro, gospe in gospodje,« je dejal Andrej in se napol okrenil k Janku: »Gospod doktor Janko Fülöp, novi pravni zastopnik našega podjetja.«

Kratek premolk, nato važno: »Moj svak, kakor gospoda že ve, bo vaš predstavljani na pravnem oddelku, ki bo znova organiziran. Dovoli, Jeni, da ti predstavim osebo tvojega oddelka... gospodična Ilona Szabova, tvoja tajnica... gospodična Telkesova..., gospodična Vaczjeva..., gospodična Entzlerjeva..., gospodična Zollhubrova... Vse dame dobro stenografirajo in pišejo na stroj, vse govorijo po več jezikov... ako se prav spominjam, je italijansčina materinski jezik gospodične Entzlerjeve.«

»Rojena sem v Trstu,« je dejala črnolasa, blede dekle z očali, polaskano, da so ga posebej omenili.

»Da... res, hvala... Tu je dr. Ladislav Lazar, doslej se je bavil z domačo pripravo pravnih sporov... Doktor Stefan Szegedy... izvršuje privilegirane zadeve. Gospod Gyorgy..., gospod dr. Leyay..., gospod Bogner in gospod Vincze... izvršuje administrativne posle. Prosim, gospe in gospodje, kolegice in kolegi, kakor že veste, boste sodelavci doktorja Fülöpa. Svoje dolžnosti na oddelku že poznate, natančneje pa vam bo razdelil delo dr. Fülöp sam. Živelo delo!«

Janko je podal roko svojim podrejenim, ki so nato odšli iz sobe. Ko sta bila spet sama, ga je Andrej prijel za roko.

»Preden odideva, se bova malce še porazgovorila, potem pa se ti pomeniš s svojimi ljudmi. Zdej pa pojdiva, fant, hotel bi, da se seznaniš z vsemi nameščenci. To formalnost morava opraviti. Sicer pa ti ne bo škodovalo, ako spoznaš ljudi, s katerimi boš v bodoče imel opraviti, kajti do neke mere boš morda moral imeti opravka z vsakim. V ostalem so v podjetju sami odlični uradniki, katerih nivo je spoštovanja vreden. Večinoma delajo pri nas že dolga leta. Oče je vedno vedel znamenito izbirati svoje nameščence, pa tudi danes ne vzame v službo navadnega praktikanta, ne da bi ga bil prej osebno preizkusil. Prosim...« Odprl je velika oblazinjena vrata, da bi pustil Janka naprej, nato pa je na Janko namig, ki je dajal njemu prednost, naglo stopil na hodnik.

»Oprost, pač...« Hodnik se je tu razširil v neke vrste čakalnico. Zlate črke na majhni, črni stekleni ploščici so naznanjale, da je tu pisarna pravnega zastopnika dr. Janka Fülöpa.

»Niso je dali na pravo mesto,« je dejal Andrej in pokazal na ploščico. »Rekel sem že slugi, naj jo pribije na vrata tvoje tajnice. Stranke bodo prihajale k tebi skozi njeno sobo. Sicer bi hotel vsakdo prodreti naravnost k tebi, ako tu na hodniku slučajno ne bi sedel nameščenec. No, pojdiva.«

Ob steni je stala miza in nekaj stolov. Čim sta Janko in Andrej stopila na hodnik, se je sluga postavil v pozor. Istočasno sta izza mize vstala neki fant in mlado dekle.

Andrej je pomignil slugi, naj pride k njemu.

»Kaj je? Kakšni ljudje so to?«

»Stranka, prosim. Išče gospoda pravnega zastopnika.«

Janko se je začudeno ozrl na obe tuji, nekam prestrašeni osebi, Andrej pa je stopil k njima.

»ačkate gospoda doktorja Fülöpa?«

»Da, prosim,« je naglo dejala dekle s ponižnim glasom, »iščeva gospoda pravnega zastopnika.«

»Prosim...,« vprašujoče se je ozrl na Janka in spet na dekle, »počakati morate, gospodična. Gospod pravni zastopnik je pravkar zaposlen in mislim, da bi bilo bolje, ako bi prišli raje po dvanajsti, ker bo gospod pravni zastopnik nekaj časa drugje zaposlen.«

Janko je čutil, da zdaj velja Andrejev glas tej prestrašeni, slabo oblečeni mladi dvojici, ki je očitno prišla nečesa prositi. Stopil je bliže k obema mladima človekoma.

»Za kaj gre, prosim? Je kaj važnega?«

Dekle se je v zadregi ozrlo nanj, nato je s prošnjo za oproščenje v obeh pogledala Andreja.

»Prosim, ne bi rada po nepotrebnem nadlegovala gospoda pravnega zastopnika... midva sva radi tiste..., prišla sva v neki osebni zadevi... saj se ne mudi tako... počakala bova tu na gospoda pravnega zastopnika...«

»No, prav... Sedita,« je rekel Andrej in že je šel dalje. »Kdo pa sta?« se je okrenil k Janku. »Tvoja prejšnja klijenta?«

»Ne poznam ju,« je nekam suho odvrnil Janko.

»No, prav. Naj počakata ali prideta druici. Saj se ne jeziš, kaj ne, moj čas je pač strogo odmerjen. To sem ti hotel še reči, da... O organizaciji tvojega oddelka se bova še pomenila, mislim, da ti je dovolj teh enajst ljudi, ki sem ti jih dodelil. Ako se izkaže, da jih potrebuješ več... Tule, prosim, je tajništvo. Morda bi šel jaz naprej, da ti pokažem pot.«

Kaj vem, kaj znam?

277. Kaj je kenotaf?

278. Kateri admiral je padel pri Trafalgarju?

279. Kaj pomeni izraz »posthumen?«

280. Še nekaj za računarje:

Se enkrat števila 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9! S temi števili je podobno kakor v nalogi 272, sestaviti ulomke, ki bodo imeli vrednost 1/4, 1/2, 1/3 in 1/6!

Rešitev nalog 12. t. m.:

273. Grofovska krona ima sedem rogljev. 274. Človek ne more dihati samo s pljuči. Če ustavimo kocko dihanje, umremo. 275. Gilda je junakinja opere »Rigoletto«.

276. Križanka.

Vodoravno: 1. petelin, 7. ti, Ti(tan), 8. on, 10. ho, 11. tok, 13. po, 14. red, 16. kol, 17. arena, 18. mir, 19. jod, 21. Ba(trij), 22. Pat, 24. na, Na(trij), 25. ne, 26. re, 27. puščica.

Navpično: 2. et, 3. Tit, 4. lok, 5. in, 6. shramba, 9. koledar, 12. obeta, 13. po, 15. dar, 16. kaj, 20. on, 22. peš, 23. tri, 25. nu.

Največja stavba v Španiji

Madrid bo prva metropola na svetu, v kateri bodo nastanjena vsa strokovna in upravna ministrstva v enem samem poslopju. Palačo so začeli graditi že pred državljansko vojno na severu največje madridske avenije Castellana. Po vojni se je delo pospešilo in je zdaj zaposlenih okoli 2000 delavcev. Palača je med vojno mnogo trpela zaradi topovskega ognja. V njej so bile tudi vojaške delavnice, skladišča municije in zaklonišča za čete. V novozgrajenem poslopju bodo nastanjena vsa ministrstva razen zunanjega in vojnega.

Lev napadel živinozdravnika

Na Kurfürstendamu v Berlinu se je primeril v ondnotnem živalskem vrtu nenavaden slučaj. Lev Nero iz Sudana, težak 400 kg, je že nekaj dni kazal znake bolezn. Postal je tako nemiren, da se ni hotel zaupati niti strežaju, ki je imel opraviti z njim zadnjih deset let. Poklicali so živinozdravnika, ki je ugotovil, da leva draži neki abces. Zato je bilo treba izvršiti operacijo. Leva so najprej omanili z opojno pijačo, nato so ga zvezali, živinozdravnik pa je začel delo. Toda po dobrih desetih minutah narkoze se je lev zdramil in je razdražen planil na živinozdravnika, ki je bil zaposlen z izrezovanjem bolečega mesta. Zver je planila veterinarju v obraz ter ga tako razmesarila, da je zaradi tega izkvravel in umrl.

POEZIJA IN PROZA

»Franka, na vsem pohištvo je praha prst na debele.«

»Gospa, tako sem zaljubljena, da v prah nisem niti eno lino.«

